

TÜRKİYE BİRLİK PARTİSİ

Tüzük

TÜRKİYE BİRLİK PARTİSİ TÜZÜĞÜ

BİRİNCİ BÖLÜM

MADDE 1 - PARTİNİN ADI

Türkiye Birlik Partisi, Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş felsefesine, Atatürk Devrim ve ilkeleri doğrultusunda “Yurtta barış, dünyada barış ilkelerine bağlı, Türkiye’nin geleceğinin teminatı olan hukukun üstünlüğünün temel hak ve özgürlükler çerçevesinde demokratik laik, üniter devlet yapısının korunarak, ekonomik yapısının üretime dayalı karma ekonomik politikalarıyla kalkınabileceği öncelikli hedefleridir.

Partinin Genel Merkezi Ankara’da dır.

Partinin adı “**Türkiye Birlik Partisi**”dir.

Partinin amblemi; Atatürk Devrimleri 10 Kasım 1938 saat 9.05 de dondurulmuştur. Atatürk Devrimleri kaldığı yerden sürdürülecektir. Vatanın tam bağımsızlığa kavuşması ve vatanın bütünlüğünü korumak için sevginin, kardeşliğin ve toplumsal barışın şimdi tam zamanı olduğunu simgeleyen kırmızı beyaz renklerden oluşan dokuzu beş geçe durmuş bir saattir. Her saat başı vatanın çağdaş, uygarlık seviyesine ulaşması için bilimsel yükselmeyi ve aynı zamanda bir ilkeler dizini olduğunu, saatteki 4 yıldız ise, TC. Anayasasının ilk dört maddesinin değiştirilmeyeceğini, Cumhuriyetin kuruluş felsefesine uygun olarak cumhuriyetçilik, halkçılık, laiklik ve Atatürk milliyetçiliğinden ödün verilemeyeceğini simgelemektedir.

MADDE 2- PARTİNİN AMACI

Türkiye Birlik Partisi

- a-** Türkiye halkının sevgi ve kardeşlik bağlarının pekiştirilmesi ve toplumsal barışın sağlanmasıdır.
- b-** Atatürk Devrim ve ilkelerinin öncüsü bir siyasal yapılandırma olarak tam bağımsız bir ülke ve özgür bir toplum yaratmak hedeflerimizin başında gelmektedir.
- c-** Din, dil, ırk, renk, felsefi inanış ayrımı gözetmeden tüm kişisel inançlara ve kültürlere saygılı olmayı esas alır. Her yurttaşın inanmak, ya da inanmamak özgürlüğüne saygılı olarak inandığı gibi ibadet yapmasını anayasal güvence altına alınmasını sağlayarak eşit yurttaşlık ilkelerini sağlamayı görev bilir.
- d-** Temel hak ve özgürlükleri esas alarak evrensel hukuk çerçevesinde koruyarak geliştirmek ve örgütlü toplum haline getirmek için çalışır ve öncülük eder.
- e-** Çağdaş ve bilimsel eğitime önem vererek gelecek nesillere yaşanabilir bir ülke bırakmak için hurafelerden uzak eşitlikçi bir eğitim sistemini kurarak ülkenin geleceğini yetkin elemanlara bırakmayı hedefler.
- f-** Ücretle çalışan emekçiler, memurlar, emekliler insanca yaşamayı hak etmiş kabul edilir. Bunların asgari geçim sağlayacağı ücretle değil, insanca yaşayacağı ücret politikalarıyla desteklenebileceği, her türlü maddi destek sağlanarak yaşam koşullarını iyileştirmeyi, eğitim, sağlık gibi ana giderlerinin devlet bütçesinden doğrudan karşılanabileceği bir politikayı savunur.
- g-** Engelli yurttaşların her türlü yaşam koşullarını iyileştirmeyi, eğitim ve üretime katkı sağlanmasını devlet güvencesi altına alarak yasal düzenlemeler yapmayı,

- h-** Üretime dayalı istihdamı desteklemeyi, kadın çalışanların çalışma koşullarını iyileştirmeyi, kadın girişimcilere her türlü desteklerin sağlanmasını, çocuk işçi çalıştırmanın önüne geçilmesi için yasal düzenleme yaparak denetimlerin sıklaştırılmasını sağlamayı,
- i-** Her türlü ayrımcılığa karşı gelerek eşit yurttaşlık haklarını, Avrupa standartlarına uygun hale getirmeyi,
- j-** Eğitim sisteminin kökten ve tümüyle çağdaş hale getirilmesini,
- k-** Ulusal gelirin hakça ve adil bir biçimde paylaşılmasını sağlamayı,
- l-** Topraksız köylüye toprak dağıtarak, üretici çiftçilere her türlü kredi olanaklarında yardımcı olabilecek Tarım Kredi Kooperatiflerinin yaygınlaştırılmasını sağlayarak, tarımda reformlar gerçekleştirmek ve üreten ihraç eden çiftçileri eğiterek devlet desteği ile ülkeye döviz girdilerini sağlamayı ilke ve öncelikli hedefe koymak.
- m-** Büyükşehir yasalarının yeniden gözden geçirilerek tüm köy ve kasabaların ortadan kaldırılmasına yönelik gayri nizami düzenlemenin ve köy-kasaba tüzel kişiliklerinin yeniden hakça bir düzene oturtulması, köy ve kasabalara ait mera, yaylak, göl ve kaynak suların kullanımının tümüyle yerel anlamda köy ve kasabalarda yaşayanlara hak olarak geri verilmesi için yasal düzenlemelerin sağlanmasına çalışmak.
- n-** Ülkemizin en büyük can damarları olan ırmaklar, göller, dereler, yaylak yerleri ve iç havzalar doğal haliyle ıslah edilmeli, deniz sahilleri de aynı şekilde koruma altına alınmaları, doğallıklarının korunması için her türlü rant temin edici yatırımlardan kaçınılmalı ve şiddetle sağlanmayı gerektirecek yasal düzenlemelerin yapılmasını amaçlayan Türkiye Birlik Partisi bu Tüzük ile Parti Programı'nda yazılı diğer hususları gerçekleştirmek için kurulan Atatürk ilkelerini savunan devrimci bir siyasi partidir.

MADDE 3- PARTİNİN NİTELİĞİ

Türkiye Birlik Partisi;

Türkiye'yi Atatürk Devrim ve İlkeleri doğrultusunda çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne erdirmeyi; Evrensel hukuk ilkelerinin kendi hukuk sistemimizi de esas alınarak insanca ve hakça gelişmeyi dirlik düzen içinde hızlandırarak yasalar nezdinde eşit yurttaşlık hak ve hukukunu savunur. Eşit yurttaş olarak herkesin özgürce kendini ifade edebilmesi ve örgütlenebilmesini demokrasiyi her alanda geçerlilik kazandırmayı insan haklarını temel hak ve özgürlüklerin korunmasını, halkın her alanda katılımını sürekli ve etkili olmasını sağlamayı esas alarak emeğin üstünlüğünü savunur, ulusal egemenliği pekiştirmeyi amaçlar. Devletin ulusu ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğünü gözetir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÜYELİK

MADDE 4- ÜYE OLMA KOŞULLARI

Medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip, yasalarda siyasi parti üyesi olamayacağı açıkça belirtilmiş olanlar hariç olmak üzere Türkiye Birlik Partisi'ne, Parti'nin Tüzük ve Program'ını kabul ettiğini beyan eden on sekiz yaşını doldurmuş, medeni ve siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip bulunan, bir başka siyasi partiye üye olmayan, belirlenen aidatı partiye ödemeyi taahhüt etmek şartıyla her yurttaş üye olabilir. Üyelik için, ırk, cinsiyet, dil, din, mezhep, aile, sınıf ve meslek ayrımı gözetilemez.

MADDE 5- ÜYE OLAMAYACAK KİMSELER

Siyasi Partiler Kanunu'nda ve diğer kanunlarda siyasi partilere üye olamayacağı belirtilen kişiler ile partiye üye olma şartlarını taşımayanlar, Türkiye Birlik Partisi'ne üye olamazlar.

Yüksek Öğretim kurumlarının öğretim elemanları ile öğrencileri yasaklamanın dışındadır.

MADDE 6- ÜYELİK BAŞVURUSU VE YAZIMI

Üyelik için Başvurusu yapan kişinin sürekli oturduğu veya sürekli işyerinin bulunduğu yerin ilçe başkanlığına bulunduğu yerde İlçe örgütü yoksa İl Başkanlığına, o da yoksa Genel Merkeze yazılı olarak bizzat yapar.

Yurt dışında bulunan yurttaşlar, yurt dışındaki adreslerinin yanı sıra, Türkiye'de iken sürekli oturdukları veya sürekli işyerlerinin bulunduğu adresi de belirterek Genel Merkeze yazı ile başvururlar. Dilekçeye, nüfus hüviyet cüzdanı fotokopisi de eklenir. Genel Merkez Örgüt Kurulu gerekli Araştırmayı yaptıktan sonra üye yazımına karar verirse Üye Giriş Beyannamesini doldurur ve üye yazım çizelgesine ekleyerek, Türkiye'de iken sürekli oturduğu veya sürekli işyerinin bulunduğu belde veya ilçe başkanlığına gönderir.

Üye Giriş Beyannameleri mahalle ve köyler itibariyle soyadı sırasına göre dosyalanır. Genel Merkez Örgüt Kurulundan gelen yurt dışındaki üyeler için ayrı bir dosya açılır.

İnternet ve benzeri yollarla da üyelik başvurusu yapılabilir. Buna ilişkin usul ve esaslar Üye Kayıt Yönetmeliği ile belirlenir. Üyelik talebi, gerekçe gösterilmeden reddedilebilir. Ancak; İtiraz üzerine verilen kararlar ile MKYK'ya yapılan üyelik başvuruları üzerine verilen kararlar kesindir. MKYK, gerekli gördüğü haller ve yerlerde üye kayıtlarının iptaline ve yeniden yazımına karar verebilir.

Asıl üye olduğunda, Genel Merkez tarafından düzenlenen Parti Kimlik Belgesi, İlçe Başkanlığı aracılığı ile üyelere verilir

Üyelik başvurusu, en geç otuz gün içinde karara bağlanır. Bu süre içinde karar verilmediği takdirde başvuru sahibinin üyelik talebi kabul edilmiş sayılır. Üye yazımı her zaman yapılır.

MADDE 7- GENEL MERKEZİN PARTİYE KABUL VE KAYIT YETKİSİ

Genel Başkan tarafından partiye üye olması uygun görülen kişi veya kişilerin, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nun oluruyla partiye üyelik kaydına karar verilebilir. Ancak Kurucular Kurulu'nun ilk olağan toplantısında veya Kurucular Kurulu Büyük Kongresi'nde üyelik için başvuranların parti üyeliği, Kurucular Kurulu'nun salt çoğunluğunun kabulü ile gerçekleştirilebilir. Bu kişilerin giriş beyannameleri, kanuni ikametgâhlarının bulunduğu ilçeye gönderilerek derhal kayıtları yaptırılır. Genel Başkan, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nca ve Kurucular Kurulu'nca yukarıda belirtilen şekilde üyeliğe kabul edilen kişiler hakkında Partinin diğer organlarınca hiç bir itiraz ileri sürülemez.

Partinin üyelikle ilgili işlemleri, ilçe teşkilatlarınca tutulan üye kayıt defterleri esas alınarak Genel Merkez e-teşkilat Programı adı ile düzenlenen elektronik veri tabanı üzerinden arşivlenir. Üyelik ile ilgili parti içi uyuşmazlıkların çözümünde Genel Merkez kayıtları esastır.

Partiden ayrılanların yeniden kabulü ancak İl Yönetim Kurulu'nun kararı ile mümkündür. Partiden daha önce ayrılmış olan Merkez Karar ve Yürütme Kurulu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu üyeleri, Milletvekilleri, Büyük Şehir Belediye Başkanları, İl ve Merkez İlçe Belediye Başkanları ve İl Başkanlarının yeniden kabulü, ancak Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nun kararı ile mümkündür. Bu karar kesindir.

MADDE 8- ÜYENİN YER DEĞİŞTİRMESİ

Partili üye, ikametgâhının veya işyerinin adres değişikliğini, en geç bir ay içinde, kayıtlı olduğu İlçe Başkanlığına bildirir. İlçe Başkanlığı, üyenin kaydını gittiği yer İlçe Başkanlığına gönderir. Geline İlçe Başkanlığı, yedi gün içinde, üyenin kaydını yaparak, İl Başkanlığına ve Genel Merkez Örgüt Kuruluna bildirir.

MADDE 9 – ÜYENİN YILLIK ÖDENTİSİ

Yıllık ödenti, aylık brüt asgari ücretin bir günlüğüne isabet eden miktardan az olmamak koşuluyla her üyenin gelir durumuna göre kendi uygun göreceği ölçüde belirlenir. Ödentiler üyenin isteğine göre aylık, üç aylık veya yıllık olarak ödenir. Üyelikleri kesinleşinceye kadar üyelik için başvuranların ödentileri bağış olarak alınır.

MADDE 10- PARTİ ÜYELERİNİN HAKLARI GÖREV VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Parti üyelerinin hakları;

Parti üyeleri buldukları yerlerde partinin temsilcileridirler. Üyeler Parti içi seçimlerde seçme ve seçilme haklarına, genel ve yerel seçimlerde aday olma, aday önerme hakkına sahiptirler. Üyeler Parti politikalarının ve programının oluşumunda öneri ve teklif sunma hakkına sahiptirler.

Parti üyelerinin başlıca görev ve yükümlülükleri;

Türkiye Birlik Partisi üyelerinin başlıca yükümlülükleri partiye bağlılık, parti organlarının toplantılarına ve çalışmalarına düzenli olarak katılmaktır. Parti mitinglerine, eğitim toplantılarına katılım sağlamak, buldukları çevrede ve yönetimce belirlenecek bölgelerde Partinin politikalarını anlatmak, savunmak, yeni üye kazandırmak, örgütlülüğü geliştirmek, her hangi bir ikametgâh değişikliğinde üyeliğin naklini talep etmek, yapılan tüm seçimlerde Parti adaylarını desteklemek, yönetimce kendilerine verilen görevleri yerine getirmek. Partide veya kamu Kuruluşlarında seçimle üstlendikleri görevleri ve devir İşlemlerinin gereklerini eksiksiz yerine getirmekle sorumludurlar. Haklı neden olmadıkça görevden çekilemezler.

Parti üyeliğini veya görevlerini hiçbir biçimde kendileri için veya başkaları için kişisel çıkar konusu yapamazlar. Üyelerden, siyasal çalışmalara olduğu kadar, sosyal çalışmalara da katılmaları, birer yurttaş olarak kendi alanlarında toplumsal örgütlenmeye etkin katkıda bulunmaları, yöresel sorunların çözümü için yöre halkı ile ve birbirleriyle dayanışma içinde çaba göstermeleridir.

MADDE 11- PARTİ ÜYELİĞİNDEN AYRILMA

Parti üyeliğinden ayrılmak isteyen kişi bağlı bulunduğu ilçeye kendi imzası ile vereceği bir yazı ile başvurur. Noter üzerinden de yazılı olarak bildirebilir. İlçe Başkanlığı gelen dilekçenin üyenin kendisine ait bir istem olduğunu inceler ve gerekli kararı alarak üyelikten düşürür. Hiç geciktirmeden il Başkanlığına bildirir. İl Başkanlığı da Genel Merkez Örgüt Kuruluna bildirerek üyelik kaydının düşürülmesi sağlanmış olur. Ayrılma dilekçesi bağlı bulunduğu İlçe Merkezinde saklanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÖRGÜT VE KURULLAR

MADDE 12- PARTİ ÖRGÜTÜ AŞAĞIDAKİ BİRİMLERDEN OLUŞUR

- A-** Merkez organları
- B-** İl, İlçe ve Belde örgütleri
- C-** TBMM Parti Grubu
- D-** İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Parti Grupları.

Bunların oluşumu aşağıdaki gibidir.

A-Temel Birimler

- a.** İlçe Örgütü
  - İlçe Kongresi
  - İlçe Başkanı
  - İlçe Yönetim Kurulu
- b.** İl Örgütü
  - İl Kongresi
  - İl Başkanı
  - İl Yönetim Kurulu
  - İl Disiplin Kurulu
- c.** Merkez Örgütü
  - Büyük Kongre
  - Genel Başkan
  - Başkanlık Divanı
  - Merkez Karar ve Yürütme Kurulu
  - Merkez Disiplin Kurulu
- d.** Gruplar

TBMM Grubu
Belediye Meclis Grubu
Büyükşehir Belediye Meclis Grubu
İl Genel Meclis Grubu

B- Danışma Kurulları İl ve İlçelere Yardımcı Kurul Ve Kuruluşlar

- a. Kadın Kolları
- b. Gençlik Kolları
- c. Partinin Yurtdışı Temsilcilikleri
- d. Parti Danışma Komisyonları: Parti politikalarının belirlenmesi süreçlerine toplumun tüm kesimlerinin katılımını sağlamak amacıyla Genel Merkez, İl ve İlçe bünyelerinde danışma komisyonları kurulabilir. Bu komisyonlar, parti üyesi olma şartı aranmaksızın konusunda uzman kişilerden oluşturulur. Bu komisyonların kuruluş ile çalışma usul ve esasları, MKYK tarafından onaylanacak bir tüzük ile belirlenir.
- e. Sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve diğer kurullar ve birlikler ile ilgili oluşturulacak koordinasyon ve danışma kurulları.
- f. MKYK tarafından oluşturulacak diğer kurul ve kuruluşlar.

Örgüt yönetim birimleri sırayla Belde örgütü bağlı bulunduğu İlçe Örgütüne bağlı olarak örgütlenir. Partinin İlçe örgütü, illerin merkez ilçeleri ve ilçe merkezlerinde; İl örgütü, il merkezlerinde; Genel Merkez örgütü, Ankara İl Merkezinde kurulur. İlçe Başkanlığı İl Başkanlığı'na, İl Başkanlığı ise Genel Merkez'e bağlıdır.

Yurtdışı temsilciliklerin kurulacağı yerler ile görev ve yetkileri, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Yardımcı kurul ve kuruluşların oluşturulma ve çalışma usulleri (biçimleri) ile bunların görev ve yetkileri, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu tarafından çıkartılacak yönetmeliklerle düzenlenir. Bütün parti örgütleri ile yardımcı kurul ve kuruluşları, Parti Tüzüğü, Parti Programı ve parti yönetmeliklerine uygun davranmak ve karar almakla yükümlü olup, bunlara aykırı olarak karar alamazlar ve uygulayamazlar.

MADDE 14 – BELDE YÖNETİM KURULU

Belde yönetim kurulu, il ve ilçe merkezleri dışında, belediye olan yerlerde birisi başkan olmak üzere en az üç kişiden oluşur.

Belde yönetiminin Kuruluşu, ilçe yönetim kurulunun görüşü alınarak İl Yönetim kurulunun onayı alınarak Genel Merkez Örgüt Kuruluna sunulur ve onaylanması ile gerçekleşir.

Tüzüğün il ve ilçe yönetim kurullarını görevden alma nedenlerini ve Koşullarını gösteren hükümleri belde yönetim kurulunun görevden alınmasında da kıyas yoluyla uygulanır.

Belde yönetim kurulunun Çalışma biçimi alanı ve usulleri il ve ilçe yönetim kurullarıyla ilişkileri yönetmelikte düzenlenir.

MADDE 15- İLÇE YÖNETİM KURULU

İlçe yönetim kurulu, ilçe kongresi tarafından gizli oyla seçilen ve ilçe başkanı dâhil, en az 7, en fazla 30 üyeden oluşabilir. Kongrede asıl üye sayısı kadar yedek üye seçimi yapılır.

Genel Merkez Örgüt Kurulunun her ilçe için ayrı ayrı belirleyebileceği ve yasada belirtilen alt sınırdan az olmamak üzere üyeden oluşur. Boşalan üyeler yedeklerle doldurulur. Kurul boşalmışsa, yedekler, il yönetim kurulunca göreve çağrılır.

İlçe Kongreleri, Başkan ve Yönetim Kurulu üyeleri ile birlikte Yönetim Kurulu üye sayısı kadar Yedek Yönetim Kurulu üyesini de seçebilir. Haklarında geçici de olsa çıkarma cezası verilmiş olup ceza süresi henüz dolmamış bulunan üyeler, İlçe Yönetim Kurullarında ve parti organlarının hiçbirinde görev alamazlar.

MADDE 16- İLÇE BAŞKANI

İlçe Başkanı bulunduğu bölgede Parti Genel Başkanı'nın temsilcisi ve İlçe Örgütü'nün yöneticisidir. İlçe Yönetim Kurulu'nun görev dağılımını yapar ve koordineli biçimde çalışmasını sağlar. Parti politikalarının yetkili olduğu bölgede anlatılmasını, parti çalışmalarının koordinasyonunu ve idaresini sağlar. İl Başkanına bağlı olarak çalışmalarda diğer İlçe başkanlarıyla eş güdümlü hareket eder.

MADDE 17- İL KONGRESİ İÇİN SEÇİLECEK DELEGE SAYISI

Seçilmiş Üyeler

İl Kongresi delege sayısı, 600'den çok, 300'den az olmamak üzere İlçe Kongrelerince seçilmiş delegelerden oluşur. İl Kongresi için seçilecek delege sayısı, partinin o ilçe seçim çevresinde son milletvekili genel seçimlerinde aldığı oya göre aşağıdaki şekilde hesaplanır.

Kongre seçilmiş üyeleri toplam sayısı, son milletvekili genel seçimlerinde partinin o ilde aldığı oy sayısının yüzde biri olarak hesaplanır. Bulunan bu sayı 600'den fazla ise 600, 300'den az ise 300 olarak kabul edilir. Son seçimlerde ilde alınan parti oy toplamı, belirtilen şekilde bulunan delege sayısına bölünerek bir delegeye karşılık oy sayısını gösteren katsayı bulunur. Her ilçenin parti oy miktarı ayrı ayrı bu katsayıya bölünerek her birinden İl Kongresi'ne katılacak delege sayısı saptanmış olur. Delege seçimleri, Siyasi Partiler Kanunu'na göre yapılır.

Doğal Üyeler

İlin partili milletvekilleri, İl Başkanı ve İl Yönetim Kurulu üyeleri, İl Disiplin Kurulu Başkan ve üyeleri, Büyükşehir Belediye Başkanı; İl Kongresi'nin doğal üyeleridir.

MADDE 18- İL YÖNETİM KURULU

İl yönetim kurulu, il başkanı ile birlikte, yasada belirtilen alt sınırdan az olmamak üzere, il başkanı ve en az 7, en çok 30 üyeden oluşabilir.

Ancak İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde İl Yönetim Kurulu üye sayısı en çok 50 (elli) üyeden oluşturulabilir. İl Kongreleri, Yönetim Kurulu Başkanı ve Üyeleri ile birlikte, Yönetim Kurulu üye sayısı kadar yedek Yönetim Kurulu üyesini de birlikte seçer.

Kurucular Kurulu üyeleri başka bir yönetim organında görev almamak koşuluyla Genel Merkez tarafından kurucu İl Başkanı olarak atanabilir.

MADDE 19- DELEGE LİSTESİNİN SEÇİM KURULUNA BİDİRİLMESİ

İl Başkanlığı, İlçe Kongrelerinde, İl Kongresi için seçilen delegelerin listesini, 2 (iki) nüsha halinde, Kongre'den en az 15 (onbeş) gün önce Yüksek Seçim Kurulu'nun İl Kongresi için belirlediği Seçim Kurulu Başkanı'na verir. İl Seçim Kurulu Başkanı tarafından onaylanan delege listesi kesinleşir ve İl Kongresi'nin yoklama cetvelini teşkil eder.

MADDE 20- İL VE İLÇE KONGRELERİ

İl ve ilçe kongreleri iki yıldan az veya üç yıldan uzun olmamak koşulu ile Genel Merkez Örgüt Kurulunun belirleyeceği süreler içinde toplanır.

İlçe kongresi, ilçe ve o ilçeye bağlı belde mahalleleri ile köylerde yazılı üyelerin; Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenecek sayıda seçeceği delegeden oluşur. İlçe yönetim kurulu üyeleri ilçe kongresinin doğal üyeleridir. Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılabilirler, ancak kongre delegesi değillerse oy kullanamazlar.

Son milletvekili genel seçimlerinde o ilçede, partinin aldığı oy toplamı Genel Merkez Örgüt Kurulunca belirlenmiş ilçe kongre delege sayısına bölünerek, bir delegeye kaç oy düştüğü belirlenir. Mahalle ve köylerden alınmış oylar da bu sayıya bölünerek her mahalle ve köyün çıkaracağı delege kontenjanı hesaplanır. İlçe başkanlığı hesapladığı bu köy ve mahalle delege kontenjanlarını, delege seçimlerinin yapılacağı yeri, günü ve saatini, yapılacağı günden en az 7 gün önce partililere duyurur.

Mahalle ve köylerdeki kayıtlı üye sayısı kontenjan kadar delege belirlenmesine yeterli değilse bu gibi köy ve mahalleler birleştirilerek eksik delege için seçim yapılır.

İlçe yönetim kurulu başkanlığınca köy ve mahallelerde “delege seçim görevlisi” belirlenir. Bu görevliler belirlenen günde, o köy ve mahalledeki üyeleri toplayarak gizli oy açık ayrımla ilan edilmiş sayıda delege seçimini yaptırırlar. Seçim sonuçları ve seçime katılanlar tutanakla saptanır. Bu tutanak ve kullanılan oylar ilçe başkanlığına verilir ve orada saklanır. Seçim için yapılan bu toplantıda yerel ve genel sorunlar da görüşülür.

Bir ilçede kayıtlı üye sayısı yasada belirtilen sayıdan az ise ilçe kongresi kayıtlı üyelerin tümünün katılımı ile yapılır.

İlçe kongresinde ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ile yedekleri ve il kongresi delegeleri, ayrıca Genel Merkez Örgüt Kurulunca bildirilecek ilçelerde ilçe disiplin kurulu üyeleri seçilir. Delege seçimlerinin başlangıç ve bitim tarihleri Genel Merkez Örgüt Kurulunca saptanır ve duyurulur.

İl ve İlçe kongresinde Siyasi Partiler Yasası hükümlerine uyulur. Ayrıntıları “Kongreler Yönetmeliği” ile belirlenir.

İl Kongreleri, Siyasi Partiler Yasası ve Parti Tüzüğü'nde belirlenen zamanlarda olağan ve gerek duyulan zamanlarda olağanüstü toplanır. İlk toplantıda gerekli yasal çoğunluk sağlanamadığı takdirde, ikinci toplantı çoğunluk aranmaksızın yapılır. İki toplantı arasındaki süre, 1 (bir) günden az, 7 (yedi) günden fazla olamaz. Toplantının günü, yeri, saati, gündemi

ve erteleme vukuunda ikinci toplantının günü, saati ve yeri, toplantı tarihinden en az 10 (on) gün önce, toplantının yapılacağı yerde ve bağlı bulunduğu İl Merkezi'nin ilan panosunda asılarak üyelere duyurulur.

İl Başkanlığı, delegelerin toplantının tarih, yer ve saati ile gündeminden haberdar olmasını sağlamak için uygun göreceği yazılı ve sözlü haberleşme tedbirlerini almakla yükümlüdür.

Delegelik Süresi; Seçilen ilçe, il ve kurultay delegelerinin görev süreleri, bir sonraki olağan kongrelerine kadar devam eder. Ancak Genel Merkez Örgüt Kurulu'nun ilçe ve illerde olağanüstü kongreye karar vermesi durumunda, daha önce de yeni delege seçimlerine karar verebilir. Delegeleri bu şekilde yenilenmiş illerde kurultaya yeni delegeler katılır. Süresi içinde olağan kongrelerini yapmayan ilçeler; il kongrelerine, illerde kurultaya delege gönderemez.

MADDE 21- İL BAŞKANI

İl Başkanı görev alanı olan İlde Partinin birinci derece temsilcisidir. İl Yönetim Kurulunun görev dağılımını yapar ve koordineli biçimde çalışmasını sağlar. Parti politikalarının anlatılması ve uygulamasından bölgesinde birinci derecede sorumludur. Bağlı bulunan İlçe Başkanlarının ve İlçe Yönetimlerinin eş güdümlü çalışmasından sorumludur. Parti Genel Merkezi ile temsil ettiği İl Örgütünün iletişimini ve işbirliğini sağlar.

MADDE 22- BÜYÜK KONGRE İÇİN SEÇİLECEK DELEGE SAYISI

Seçilmiş üyeler, TBMM üye tam sayısının iki katından fazla olmamak kaydıyla İl Kongrelerince seçilmiş delegelerdir.

Doğal Üyeler, Parti üyesi Kurucular Kurulu, Parti Genel Başkanı, Parti üyesi Bakanlar, Parti üyesi Milletvekilleri, MKYK üyeleri ve Yüksek Disiplin Kurulu üyeleri, Büyük Kongre'nin doğal üyeleridir.

Her ilden son genel seçimlerde çıkartılan milletvekili sayısı 2 (iki) ile çarpılır. Bulunan sayı, ilin Büyük Kongre'ye seçilecek delege sayısını gösterir.

Olağan İl Kongrelerinde, Büyük Kongre için kaç delege seçileceği, Kongrelerin başlamasına karar verildiği tarihte Örgüt Başkanlığı'nca hesaplanarak Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nun onayından sonra İl Başkanlıklarına bildirilir. Seçilmiş Büyük Kongre delegelerinin görev süresi, bir sonraki Olağan Büyük Kongre'ye katılacak delegelerin seçimine kadar devam eder.

Onur üyeleri, Parti'nin ve düşüncesinin gelişmesine önemli hizmeti geçmiş ancak delege seçimlerine katılmamış kişiler ile; yurt dışında çalışan ve Türkiye Birlik Partisi çalışmalarına belirgin katkıda bulunan üyeler, Genel Başkan tarafından, Genel Merkez Örgüt Kurulunun da görüşü alınıp, onur üyesi olarak büyük kurultaya çağrılabilir.

Onur üyeleri, kurultayda konuşabilirler, ancak oy kullanamazlar.

MADDE 23 - KURULTAY TOPLANTISI

Kurultay üye tamsayısı, delegelerle doğal üyelerin toplamıdır. Tümüne birden “Kurultay üyesi” denilir. Kurultayın toplantı yeter sayısı, üye tam sayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda yeter sayı sağlanamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda yeter sayı aranmaz. İkinci çağrının günü, saati ve yeri, birinci çağrı ile birlikte duyurulur.

Kurultayda karar yeter sayısı, yasada veya tüzükte ayrı bir kural yer almamışsa, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

Kurultayın olağan toplantısı 2 yıldan az, 3 yıldan fazla olmamak kaydıyla Parti Meclisinin belirleyeceği yer, gün ve saatte yine bu kurulun belirleyeceği gündemle yapılır. Bunlar Genel Başkanlıkça 30 gün önceden duyurulur. Genel Sekreterlik, duyurulan Kurultay tarihinden en az 15 gün önce, kurultay üyelerini gösteren iki örnek listeyi ilgili seçim kurulu başkanlığına verir. Aynı zamanda, toplantının gündemini, yerini, gününü, saatini ve çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantının ne zaman nerede yapılacağını bildirir ve listelerin seçim kurulu başkanlığınca onaylanmasını sağlar.

Gündemin açıklanmasından sonraki 15 gün içinde, Kurultay üyelerinden en az yirmide biri, belli bir konunun gündeme eklenmesini yazılı olarak isteyebilir. Bu durumda istem geçici olarak gündeme alınır. Konunun Görüşülebilmesi Kurultayın uygun görmesine bağlıdır. Öneride imzası

bulunanlardan bir üye ile parti meclisi adına bir üye konuştuğundan sonra bu konuda oylama yapılır. Gündeme alınması oylama sonucunda kesinleşirse, konu, bir Kurultay komisyonunda rapora bağlandıktan sonra genel kurulda görüşülür.

Kurultayın olağanüstü toplantıları, Genel Başkanın veya parti meclisinin gerek görmesi veya kurultay üyelerinin en az beste birinin yazılı istemi üzerine yapılır. Olağanüstü toplantının gündemi, yeri, günü, saati en geç 20 gün önceden genel başkanca duyurulur. Olağanüstü toplantıda yalnız toplantıyı isteyenlerin belirttikleri gündem konuları görüşülür ve ancak genel başkanın gündeme önceden madde koyması durumunda seçim yapılabilir. İvedi durumlarda, genel başkan, duyuru süresini kısaltabilir. Gündem konuları dışında, genel başkan, genel durumla ilgili açıklamalarda bulunabilir.

Kurultayı, genel başkan, onun yokluğunda genel sekreter, genel başkanlığın boşalmış olması durumundaysa parti meclisince kendi içinden seçilmiş üye açar.

Kurultayda, başkanlık kurulu, bir başkanla iki başkan yardımcısından ve başka bir karar alınmadıkça, gereği kadar yazmandan oluşur. Başkanlık kurulu açık oyla seçilir; ancak, oyların sayımında zorluk veya duraksama olursa, genel başkan veya genel kurul, seçimin, ad okunarak veya gizli oyla yapılmasını kararlaştırabilir.

MADDE 24- KURULTAYIN GÖREV VE YETKİLERİ

Kurultayın görev ve yetkileri aşağıdadır:

- * Genel Başkanı, parti meclisini ve merkez disiplin kurulunu seçmek.
- * Tüzük ve programda değişiklik yapmak.
- * Gelir-Gider kesin hesabını kabul veya reddetmek.
- * Parti meclisini ve merkez yönetim ve icra organlarını aklamak.

- * Partinin politikasına ve kamu görevlerine İlişkin konularda görüşmeler yaparak bağlayıcı kararlar almak veya dileklerde bulunmak.
- * Yasaların veya tüzüğün gösterdiği konuları karara bağlamak.
- * Partinin kapanmasına, başka bir partiyle birleşmesine, tüzel kişiliğine son verilmesine ve bu durumda malların tasfiye ve intikal biçimine ilişkin kararlar almak.

MADDE 25 – KURULTAY GÖRÜŞMELERİ VE SEÇİMLERİ

Kurultay, Genel Başkan, Parti Meclisi, Merkez Disiplin Kurulu seçimlerini, yargı gözetiminde gizli oy açık ayırım ilkesine göre, Siyasi Partiler yasasıyla öngörülen biçimde yapar.

Genel başkan, Kurultay başkanlık kurulunun seçimini sağlar.

Kurultay başkanı, varsa gündem değişiklikleri önerilerini öncelikle karara bağlar ve çalışmaları gündeme uygun olarak yürütür.

“Kurultayda Tüzük Değişiklikleri, politika kararları ve hesapların incelenmesi için üç komisyon kurulur. Kurultaya katılacak olan her ilin Yönetim Kurulu, bu komisyonlar için, önceden birer temsilci adayı belirleyebilir. Ayrıca her komisyon için TBMM Grubu Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından ikişer temsilci aday belirler; Genel Başkan da, Parti Meclisi üyeleri arasından, yine her komisyon için ikişer temsilci aday belirler. Temsilci adaylar, kurultaydan bir gün önce, Genel Merkezce belirlenen yer ve saatte toplanırlar. Çoğunluk aranmadan yapılacak bu toplantılarda, komisyonların kurultaya sunacakları raporlar için ön hazırlık yapılır. Kurultayda komisyonların bu temsilcilerden oluşması açık oya sunulur. Çoğunluk uygun görürse komisyonlar, bu temsilcilerden oluşur. Komisyonlar, raporlara, kesin biçimlerini, Kurultay Çalışmaları başladıktan sonra yapılacak toplantılarında verirler. Raporlar Genel Kurulda Görüşülerek oylanır ve karara bağlanır.”

Kurultayda merkez organları adaylarının adları Başkanlık Kurulunun göreve başlamasından itibaren iki saat içinde, 50 delegenin yazılı önerisi ile Başkanlık Kuruluna bildirilir. Genel Başkan adayı önerisinde bulunan delegeler birden fazla genel başkan adayı öneremez. Süre dolunca adaylar kürsüden açıklanır . Ayrıca herkesin okuyabileceği şekilde askıya çıkarılır.

Adaylıkları konanlara Parti üyesi olmadıkları veya haklarında yönetime seçilmeye engel disiplin cezası bulunduğu veya önlemleri olarak disiplin kuruluna sevk edildiği gerekçesiyle itirazlar olursa, bu itirazlar Başkanlık Kurulunca seçimlerden önce gerekli incelemeler yapılarak karara bağlanır.

Delegeler, seçimlerde, sandık kurulundan alacakları mühürlü kağıtlara adaylar arasından kendi destekledikleri kimselerin adlarını yazabilecekleri gibi, baskı, teksir veya fotokopi yoluyla önceden hazırlanmış ve birer örneği Başkanlık Kuruluna süresi içinde verilmiş mühürlü oy pusulalarını da kullanabilirler.

El yazılı veya çoğaltılmış oy pusulalarındaki aday sayısı seçilecek kurulun üye sayısından az veya çok ise o oy pusulaları geçersiz sayılır. Bu şekilde düzenlenmiş oy pusulaları Başkanlık Kurulunca kabul edilmez, ancak o oy pusulasındaki isimleri yazılı olanların adaylıkları isim isim geçerli olur ve her birinin ismi, ilgili seçim kuruluna bildirilir.

Seçilecek her kurul için ve Genel Başkan için kullanılacak oy pusulaları seçim kurulunca belirlenmiş sandık kurulundan imza karşılığında alınarak mühürlü zarflar içinde kullanılır.

Kurullarla ilgili oy pusulalarının altına “yedekler” başlığı altında ayrı bir bölüm olarak kurulun üye sayısını asmamak Koşulu ile yedek adayların adları da eklenir.

Eşit oy alan adaylar arasında ad çekimi yapılır ve sonuçlar kurultaya açıklanır.

Kurullar için çoğaltılmış oy pusulalarında, üyeler bazı adayların adlarını silerlerse, sildikleri ad kadar başka adayları yazmak gerekir.

Tüzük ve programda Değişiklik yapılması konusunda veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına İlişkin öneriler, ancak bunların genel başkan, parti meclisi veya kurultay üyelerinin en az yirmide biri tarafından yapılmış olması durumunda, gündeme alınabilir. Bu konularda da ancak, ilgili komisyonların kurulması ve komisyon raporları genel kurula sunularak Görüşmeler yapılması sonucunda karar alınabilir.

Öneri, kurultay üyelerinin en az yirmide birinden gelmişse, geçici olarak gündeme alınır; konunun Görüşülmesi, kurultayın uygun görmesine bağlıdır. Bununla ilgili oylamadan önce, istemde bulunanlardan bir üye ile, parti meclisinden bir üye konuşur.

Kurultayda, komisyonlardan geçmemiş, komisyonlarda rapora ve karar tasarılarına bağlanmamış konularda herhangi bir önerge görüşülemez ve oylanamaz.

Yasalar, tüzük ve program çerçevesinden toplumu ve devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına İlişkin önerileri karara bağlamak, bu önerilerin, kurultayda hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olmasına bağlıdır.

Kurultay kararları bütün parti organlarını ve üyeleri bağlar. Bu kararlar kamuoyuna ve üyelere duyurulur. Karar tasarılarının ve önerilerin demokratik süreç içinde geniş katılımı olgunlaştırılıp oluşturulmasına ve kurultayda nasıl işlem göreceğine ilişkin konularla, kurultay Çalışmalarının verimliliğini ve demokratikliğini güvence altına alacak kurallar ve yöntemler “Kurultay Yönetme-liği”nde belirlenir. Bu yönetmelik, kurultayın ilk toplantısında öncelikle Görüşülerek karara bağlanır.

MADDE 26 – GENEL BAŞKAN

Genel başkan, kurultayca, bir sonraki kurultaya kadar görev yapmak üzere gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. İlk iki oylamada sonuç alınmazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan aday seçilir.

Genel Başkanın seçiminden Siyasi Partiler Yasasının ilgili maddelerindeki kurala uyulur. Genel Başkan disiplin kurulu dışında tüm parti organlarının doğal başkanıdır. Bu kurulların toplantılarına bu sıfatla katılabilir ve il, ilçe ve belde yönetim kurulları dışındaki kurulların toplantılarında oy kullanabilir.

Partiyi genel başkan temsil eder. Yasalardaki özel hükümler saklı kalmak Koşuluyla, parti adına dava açma ve husumet yetkisi, onun adına, genel sekreterce kullanılır.

Genel Başkanın yurt dışında bulunduğu veya özürli olduğu durumlarda kendisine genel sekreter vekalet eder ve onun katılmadığı toplantılara başkanlık eder.

Genel başkanlığın boşalması durumunda, parti meclisi, partiyi temsil yetkisini kendi içinde seçeceği bir üyeye verir. En geç 45 gün içinde, yeni genel başkan seçmek üzere, parti meclisi, kurultayı toplantıya çağırır. Yeni genel başkan seçilinceye kadar, temsil yetkisi verilen parti meclisi üyesi, bu görevi vekâleten yürütür.

Genel Başkan, partinin, tüzüğe, programa ve kurultay kararlarına bağlı olarak Çalışmasını, üyelerin sürekli ve etkin katılım olanaklarından tam olarak yararlanabilmelerini, örgüt birimleriyle TBMM grubunun uyumlu olarak Çalışmasını ve partinin tüm organları ve üyeleri arasında verimli bir işbirliği ve dayanışma sağlanmasını ve parti Çalışmalarında eşgüdümü gözetir.

Örgütlenme ve seçim çalışmalarını denetler. Parti Meclisi üyeleri arasından Genel Başkan Yardımcılarını seçer. Genel Sekreterin önerdiği Genel Sekreter Yardımcıları, Örgüt Kurulu Başkanının önerdiği Örgüt Kurulu üyelerini onaylar. Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sekreter Yardımcılarının çalışma alanlarını belirler ve gerektiğinde çalışma alanlarını değiştirir.

İç ve dış politika konularında partiyi bağlayıcı açıklamalar, ancak Genel Başkanca veya onun görevlendireceği kişilerce yapılabilir.

Genel Başkan, parti yönetim birimlerini, kurul ve organlarını ve görevlilerini, birlikte veya ayrı ayrı toplantıya çağırabilir. Genel başkan, parti görevlerinin ve Çalışmalarının en iyi biçimde yürütülmesi için gereken önlemleri alır. Yetkili kurullarca verilen kararların ilgililerce uygulanmasını denetler. Parti örgütüne ve ilgililere gerekli gördüğü bildirimleri yapar.

MADDE 27 – PARTİ MECLİSİNİN KURULUŞU VE TOPLANTILARI

Parti Meclisi Genel Başkandan ve Kurultayın gizli oyla seçtiği en az 40 üyeden oluşur. En az 40 yedek üye de birlikte seçilir.

Parti Meclisi iki ayda bir Genel Başkanın çağrısı üzerine toplanır. Genel Başkan gerek gördüğünde toplantı daha erkene alınabilir. En az 30 üyenin gerekçe ve gündem belirterek yazılı istemde bulunması durumunda, Genel Başkan, istemde bulunanların gerekçesini ve gündemini belirterek Parti Meclisini en geç bir hafta içinde olağanüstü toplantıya çağırır.

Genel Başkanın yokluğunda parti meclisi toplantısına genel başkanın belirleyeceği üye başkanlık eder. Genel başkan bunu belirlemediyse toplantı Genel Sekreter tarafından açılır ve toplantıya başkanlık edecek kimse parti meclisinin açık oylarıyla belirlenir. Genel Başkanın veya en az 30 üyenin istemde bulunması durumunda, oylama gizli olabilir veya kararlarda üye tamsayısının salt çoğunluğu aranabilir.

Oyların eşitliği durumunda başkanın oy verdiği karar geçerli olur. Gizli oylama yapıldığında oylar eşit çıkarsa, başkan oyunu açıklar. Genel başkan parti meclisi üyelerine geçici veya sürekli görevler verebilir.

Üst üste üç olağan toplantıya özürsüz katılmayan üyenin üyeliği, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla alınacak kararlar düşer.

Parti meclisi toplantılarına, partinin TBMM grup başkanı ve başkan vekilleriyle grup yönetim kurulu üyeleri de katılırlar; toplantılarda söz alabilirler, önerilerde bulunabilirler, ancak oy kullanamazlar. Kadın Kolları Genel Başkanı ile Gençlik Kolları Genel Başkanı, Genel Başkanın çağrısı ile Parti Meclisi toplantılarına katılırlar, ancak oy kullanamazlar. Parti meclisi kendi toplantı ve çalışma kurallarını kendisi belirler.

MADDE 28 – PARTİ MECLİSİNİN GÖREV VE YETKİLERİ

Parti Meclisi kurultaydan sonra parti'nin en yüksek karar organıdır. Bu niteliği ile parti meclisi,

- 1- Program, kurultay kararları ve seçim bildireleri doğrultusunda iç ve dış gelişmelerle ilgili politika ve strateji kararları alabilir.
- 2- Parti programını, kurultay kararlarını ve seçim bildirelerini topluma benimsetmek için gerekli Çalışmaları yapar.
- 3- Başkanlık Kurulu ile örgüt kurulunca ve genel sekreterlikçe hazırlanan raporlarla, Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığınca hazırlanan kesin hesabı inceleyip kurultaya sunar.
- 4- Başkanlık kurulunca hazırlanan kurultay gündemiyle seçim bildirelerini inceleyip karara bağlar.
- 5- Yasa ve tüzük kuralları uyarınca başkanlık kurulunun hazırladığı yönetmelikleri inceleyip karara bağlar.
- 6- Hükümet kurmaya, hükümete katılmaya, hükümetten çekilmeye karar verir.
- 7- Uluslararası Kuruluşlara üyelik kararı verebilir. Ancak bu kararın verilip duyurulmasından sonra geçen bir ay içinde kurultay üyelerinin beste birinden yazılı istek gelirse, konu kurultayın olağan toplantısında veya, ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse karar kesinlik kazanır.
- 8- Seçimlere katılıp katılmama ve seçimlerde yasa veya tüzük kurallarına göre aday saptama yöntemini belirleyen kararları alır; merkez yoklaması yoluyla belirlenmesi gereken adayları belirler.
- 9- Genel Başkanın, Başkanlık Kurulunun veya Örgüt Kurulunun önerisi üzerine disiplin cezalarının bağışlanmasını karara bağlar.
- 10- Üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla genel sekreteri seçer. İlk iki oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa üçüncü oylamada en çok oy alan adaylar seçilir.
- 11- Genel Başkanın veya en az 30 üyenin istemi üzerine, genel sekreteri, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla görevden alabilir. Genel başkan yardımcıları ve genel sekreter yardımcıları, genel başkan tarafından görevden alınabilecekleri gibi, en az 30 üyesinin istemi üzerine, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla, parti meclisince de görevden alınabilirler.

MADDE 29 – MERKEZ YÖNETİM VE İCRA ORGANLARI

Merkez karar ve yönetim kurulu, Genel Başkan, genel başkan yardımcıları ve genel sekreter olmak üzere en az onyeddi (17) kişiden oluşur.

Genel Başkan, Merkez karar ve yönetim kurulunun başkanıdır.

Merkez karar ve yönetim kurulu, Partiyi yönetmekle ve seçimlere her an hazır bulundurmakla yükümlüdür.

Genel Başkanın yokluğunda, belirlediği genel başkan yardımcısı Merkez karar ve yönetim kuruluna başkanlık eder.

TBMM grup başkan vekilleri, kadın ve gençlik kolları genel başkanları, Merkez karar ve yönetim kurulu toplantılarına katılabilirler, görüş ve önerilerde bulunabilirler; ancak oy kullanamazlar.

Merkez karar ve yönetim kurulu üyeleri, Genel Başkan tarafından değiştirilebileceği gibi, Parti Meclisi üyelerinin üçte birinin yazılı önerisi ve üye tam sayısının üçte ikisinin güvensizlik oyuyla görevden uzaklaştırılabilir.

İstifa eden, değiştirilen veya düşürülen üye yerine Genel Başkan tarafından yeni üye seçilir.

Merkez karar ve yönetim kurulu, haftada bir gün belirli bir saatte çağrı yapılmaksızın çoğunlukla toplanır. İvedi durumlarda Genel Başkanın çağrısıyla daha erken toplantı yapılabilir. Tüzükte yazılı hükümler dışında üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır.

Merkez karar ve yönetim kurulu üyeleri, görevlerinin kapsam ve niteliğine göre yeteri kadar yardımcı veya uzmanla çalışma yapabilirler. Yardımcı ve uzmanlar Milletvekilleri, Parti Meclisi üyeleri ve bunların dışında kişiler arasından ilgili Merkez karar ve yönetim kurulu üyesinin önerisi ve Genel Başkanın onayı ile belirlenir.

Genel Başkan, meslek kuruluşlarının partili başkanlarını ve Merkez Yönetim Kurulu'na görevlendirilmiş olan yardımcı ve uzmanları Merkez Yönetim Kurulu'nun toplantılarına davet edebilir. Genel Başkan Merkez Yönetim Kurulu ile Grup Yönetim Kurulu'nu ortak toplantıya çağırabilir. Ortak toplantılarda oylama yapılmaz. Ancak Genel Başkan gerek görürse eğilim yoklaması yapar; bu yoklama bağlayıcı sayılmaz. Merkez karar ve yönetim kurulu üyeleri partinin diğer kurullarında görev alamazlar.

İki büyük kongre arasında, Tüzüğe ve Programa ve büyük kongre kararlarına uymak koşuluyla, partiyi ilgilendiren konularda karar almaya yetkili en üst, karar ve yürütme organı, merkez karar ve yönetim kuruludur. Tüzüğün öngördüğü, "Büyük Kongre Yönetmeliği" ve "TBMM Grubu İç Yönetmeliği" dışındaki bütün yönetmelikler bu kurulca karara bağlanır.

Zorunlu nedenlerle büyük kongrenin toplanamadığı durumlarda, merkez karar ve yönetim kurulu, Partinin hukuki varlığına son verilmesi ve Tüzüğün veya Programın değiştirilmesi dışındaki bütün kararlan alabilir.

Uluslararası ilişkileri, merkez karar ve yönetim kurulu yürütür. Uluslararası kuruluşlara üyelik karar vermeye yetkilidir. Ancak, bu kararın verilip partililere duyurulmasından sonra bir ay içinde büyük kongre üyelerinin beşte birinden yazılı istek gelirse, konu, büyük kongrenin olağan toplantısında veya, ivedi durumlarda, olağanüstü toplantısında karara bağlanır. Bir ay içinde böyle bir istek gelmemişse, karar kesinlik kazanır.

Merkez karar ve yönetim kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla, bir genel sekreter seçer. İlk iki oylamada sonuç alınamazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan aday genel sekreter seçilir. Merkez karar ve yönetim kurulu, genel sekreteri, gizli oyla ve salt çoğunluğunun kararıyla görevden alabilir.

Genel başkanla genel sekreter, çalışmalarında kendilerine yardımcı olmak üzere, merkez karar ve yönetim kurulu üyelerine sürekli veya geçici görevler verebilirler.

Sürekli görevlilerin ilgilenecekleri konular ve sıfatları, "Çalışma Kuralları Yönetmeliği "nde gösterilir.

Sürekli görevlilerden biri saymanlık işlevini üstlenir. Sayman, olağan saymanlık görevleri dışında, Partiye gelir sağlama çalışmalarından ve mali işlemlerden de sorumludur.

Genel sekreter, yokluğunda veya özürlü olduğu durumlarda, sürekli görevlilerden hangisinin kendisine vekâlet edeceğini, genel başkanın onayını alarak belirler.

Merkez karar ve yönetim kurulu, yedi günde bir olağan toplantısını yapar. İvedi karar konuların bulunmadığı durumlarda, olağan toplantı yedi gün ertelenebilir. Kurul, olağan üstü toplantıya, genel başkan tarafından veya üye tam sayısının üçte bir üyesinin yazılı istemiyle çağırılır.

Olağan toplantılara bir yılda üç kez özürsüz katılmayanların üyeliği, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ve gizli oyla alınacak kararla düşer.

Merkez karar ve yönetim kurulunun örgüt konularıyla doğrudan ilgili olanlar dışındaki toplantılarına, Parti ve TBMM çalışmaları arasında uyum sağlanmasını kolaylaştırmak amacıyla, grup başkan vekilleri de katılırlar. Grup başkan vekilleri söz alabilir ve öneride bulunabilirler, ancak oy kullanamazlar. Genel başkan, gerek gördüğünde, toplantılara, grup yönetim kurulu üyelerini de çağırabilir.

Genel Başkanın önerisi ve Parti Meclisinin kararı ile Genel Başkan Yardımcılarına yeni görev konuları ve alanları belirlenebilir. Siyasi işler, Parti örgütü ve örgüt yönetimleri, Mali ve İdari İşler, Hukuk ve seçim işleri, Parti içi eğitim, İnsan hakları ve çevre, İletişim, tanıtım, basın ve halkla ilişkiler, Yerel yönetimler, Meslek kuruluşları, Sosyal ilişkiler ve diğer sivil toplum kuruluşları, Dış ilişkiler ve yurtdışı örgütlenmeler, Kadın örgütlenmesi ve politikaları, Gençlik örgütlenmesi ve politikaları, Ekonomi politikaları, Sosyal politikalar, AR-GE; Bilim Yönetim ve kültür platformu, Bilgi ve iletişim teknolojileri konularında sorumlu olmak üzere görevlendirir.

Merkez karar ve yönetim kurulu üyeleri mazeretleri halinde Genel Başkanı bilgilendirerek hangi Merkez karar ve yönetim kurulu üyesinin kendisine vekâlet edeceğini belirler. Genel Başkan, Merkez karar ve yönetim kurulunun çalışma usul ve esaslarını bir yönerge ile düzenler.

İdari ve Mali İşlerle görevlendirilen Genel Başkan Yardımcısı, Saymanlık işlerini de yürütür. Yıllık bilançosunu ve kesin hesapları düzenler. İllerden ve ilçelerden gelen kesin hesapları, Genel Merkez kesin hesabı ile birleştirir ve Merkez Yönetim Kurulu'nun onayına sunar. Partinin gelirlerinin toplanmasında, harcamaların yapılmasında her aşamada yasa ve Tüzük işlemlerine uygunluğu sağlar. Partinin demirbaşlarının ve malvarlığının korunmasını gözetir.

Genel Sekreter, genel başkan yardımcıları ile görüşüp Genel Başkanı bilgilendirerek Merkez karar ve yönetim kurulu gündemini ve Genel Başkanın belirleyeceği Parti Meclisi gündemini hazırlar. Merkez karar ve yönetim kurulu ve Parti Meclisi toplantısına ilişkin tutanakların düzenlenmesini, kararların imzalanmasını ve muhafaza edilmesini sağlar.

Genel Sekreter; her durum ve sıfatla bütün yargı mercilerinde özel veya resmi daire, kurum ve kuruluşlarda, gerçek kişiler, özel veya resmi tüzel kişilerle olan ilişkilerde Genel Başkan adına bizzat veya vekille partiyi temsil eder.

Genel Sekreterlik, genel evrak kaydının tutulmasını sağlar. Partinin yazışma ve haberleşme birimidir. Partinin bütün resmi ve parti içi yazışmaları, Genel Sekreterin gözetim ve denetimi altında Genel Sekreterlik aracılığıyla yapılır. Genel Sekreterlik parti örgütünün başvurma, haberleşme ve genel evrakının muhafaza edildiği birimdir. Genel Sekreter, gelen evrakı bekletmeden ilgili genel başkan yardımcısına ulaştırır. Genel Sekreter, partinin üye genel kütüğünün tutulmasını ve parti arşivinin düzenlenmesini sağlar.

MADDE 30 – BAŞKANLIK KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ

Başkanlık kurulu merkez yönetim organı niteliği ve sıfatıyla;

- 1- İç ve dış gelişmeleri izleyip, program, kurultay kararları ve parti meclisi kararları doğrultusunda güncel parti politikalarını belirleyip uygular.
- 2- Parti meclisine sunulacak yönetmelikleri hazırlar. İvedilik taşıyan yönetmelikleri yürürlüğe koyar, ancak ilk toplantısında parti meclisinin onayına sunar.
- 3- Seçim bildirgelerini ve kurultay gündemini hazırlayıp Parti meclisinin onayına sunar. Tüzük ve program değişikliklerini hazırlar, kurultaya sunulmak üzere parti meclisinin onayını alır.
- 4- Disiplin cezalarının Bağışlanmasını parti meclisine sunar.
- 5- Zorunlu nedenler yüzünden kurultayın toplanamadığı durumlarda, partinin hukuki varlığına son verilmesi ve tüzük ve programın değiştirilmesi dışında bütün kararları alır ve tüzüğün gerektirdiği durumlarda parti meclisinin onayına sunar.
- 6- Partinin hükümetle, başka partilerle veya Kuruluşlarla İlişkilerini düzenler.
- 7- Partinin kurduğu ya da katıldığı hükümet programı hakkında görüşlerini bildirir.
- 8- Parti tüzel kişiliğine son verme konusunda kurultaya sunulmak üzere görüş belirler ve parti meclisinin onayını alır. Başka partilerden gelen katılma, işbirliği veya birleşme konularında belirlediği görüşü parti meclisine sunar.
- 9- Partinin uluslar arası ilişkilerini düzenler, çalışmalarını yürütür.

- 10- Kendi üyeleri veya parti meclisi üyeleri arasında imza gerektiren yazı ve ödeme belgelerini imzalayacak 4 üyenin kimler olacağına karar verir.
- 11- Görev yetkilerinin kullanımında örgüt kurulu ile genel sekreterliğin eşgüdümünü genel başkan sağlar.
- 12- Tüzükte belirtilen işlerin yürütülmesi için Başkanlık Kurulu üyelerine bağlı olmak üzere gerekli birimlerin kurulmasını ve gerektiğinde bu birimlerin lağvedilmesine karar verir.

MADDE 31 – ÖRGÜT KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ, KARARLARI VE GÖREVLENDİRME

Örgüt Kurulu; örgüt çalışmaları ve örgütlenme işlemleriyle ilgili karar ve icra organı sıfatıyla;

- 1- İl, ilçe ve belde örgütlerinin kurulmasına karar verir. Parti örgütünü yönetir; Çalışmaları yönlendirir; örgütle sürekli iletişim sağlar, örgütün sorunlarını çözer; örgütten gelen önerileri inceler, karara bağlar; örgüt çalışmaları ile ilgili bilgi ve belgeleri ister ve getirir. Parti örgütünün yasalara, tüzük ve yönetmeliklere uygun çalışmasını denetler ve sağlar.
- 2- Delege seçimlerinin, il ve ilçe kongreleri ile belde yönetim kurulu Kuruluşunun yasa, tüzük, yönetmelik kurallarına ve yetkili kurulların kararlarına uygun yapılmasını sağlar ve bunun için gerekli önlemleri alır. Gerek görüldüğünde kongrelerin ileri bir tarihe bırakılmasına karar verebilir.
- 3- Genel Merkez örgüt kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve tüzüğün 49. maddesinde gösterilen durum dışında kararlarını üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alır.
- 4- Genel Başkanın onayı ile ilgili Genel Başkan Yardımcısı kurul dışındaki Parti Meclisi veya parti üyelerine de örgütlenme ile veya örgüt birimlerinin denetimi ile ilgili geçici görev verebilir.
- 5- Ve tüzükte belirtilen diğer yetkilerini kullanır.
- 6- Örgüt kurulunun kararları Genel Başkanın onayı ile yürürlüğe girer.

MADDE 32 – GENEL SEKRETERLİĞİN VE MALİ VE İDARİ İŞLERDEN SORUMLU GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞININ GÖREVLERİ

Genel Sekreterin görevleri şunlardır:

- 1- Siyasi Partiler, sivil toplum örgütleri, işçi, işveren ve kamu çalışanları sendikası ile toplumun her kesiminden gelen istekleri karşılamak, onlarla yüz yüze görüş alışverişinde bulunmak, partinin görüşlerini onlara iletmekle görevlidir.
- 2- Görsel ve yazılı basın davetlerine uyar. Parti Görüşlerini açıklar, topluma iletilmesini sağlar.
- 3- Yasalardaki özel hükümler saklı kalmak Koşulu ile, Parti veya Genel Başkan adına dava açar ve husumet yetkisini kullanır.
- 4- Genel Başkanın yurt dışında bulunduğu veya özürü bulduğu durumlarda ona vekalet eder.
- 5- Partinin tüzel İşlemlerini yapar.
- 6- Partinin Genel ve yerel seçim çalışmalarını düzenleyip, yürütür.
- 7- Parti Meclisi üyeleri arasından atanmak üzere 4 Genel Sekreter Yardımcısını belirleyerek, Genel Başkanın onayına sunar.
- 8- Çalışmalarıyla ilgili Çalışma raporunu ve kurultayda görüşülecek öneri ve tasarıları hazırlar. Kurultaya sunulmak üzere Parti Meclisine sunar.
- 9- Örgütlenme ile ilgili Araştırma, yayın, parti içi eğitim çalışmalarını düzenler.

Bu görevlerini bizzat ya da is bölümü suretiyle Genel Sekreter Yardımcıları marifetiyle yerine getirir.

Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının görevleri şunlardır:

- 1- Yıllık bütçeyi hazırlar. Parti meclisinin onayına sunar. Kurultaya sunulmak üzere kesin hesabı çıkararak parti meclisine sunar.
- 2- Partinin amaçlarına uygun olarak ve başkanlık kurulunun onayı ile, taşınır, taşınmaz mal ve taşıt araçları alır, satar ve işletir.
- 3- Parti gelirlerini artırmak amacı ile her türlü yasal önlemleri ve kararları alır. Gelir makbuzlarını bastırır ve örgüte göndermek üzere Genel Sekreterliğe verir.

MADDE 33 – MERKEZ DANIŞMA KURULU VE MERKEZ ARAŞTIRMA KURULU

- a) Ortaya çıkan gereksinmelere göre Genel Başkan bizzat atayabileceği gibi Parti Meclisi veya Başkanlık Kurulu kararı ile de merkezde veya bölgelerde Danışma kurulları oluşturulabilir, Danışma ve eşgüdüm toplantıları düzenlenebilir.
- b) Başkanlık Kurulu belirli uzmanlık dallarını yetkiyle ve dengeli olarak temsil edebilecek bir Merkez Araştırma Kurulu oluşturulur.
- c) Genel Başkan, Parti teşkilatının çalışmalarını, yasa ve tüzük hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediğini denetlemek üzere gerek göreceği sayıda Parti Müfettişi atayabilir.

MADDE 34 – KADIN KOLLARI, GENÇLİK KOLLARI, AKADEMİK PLATFORM VE DİĞER YAN KURULUŞLAR

A- Kadın ve Gençlik Kolları

- a) Partide kayıtlı kadın üyelerden “ Kadın Kolları “ oluşturulur. Kadın Kollarının seçim, örgütlenme, Çalışma usul ve esasları, “ Kadın Kolları Yönetmeliği “ ile belirlenir.
- b) Partide kayıtlı genç üyelerden “ Gençlik Kolları “ oluşturulur. Gençlik Kollarının seçim, örgütlenme, Çalışma usul ve esasları “ Gençlik Kolları Yönetmeliği “ ile belirlenir.

B- Akademik Platform

Başkanlık kurulu kararı ile Genel Merkezde ve gerekli görülen illerde bilim insanlarından ve uzmanlardan oluşan “ Akademik Kurul “ kurulur.

C- Yurtdışı Temsilcilikler

Başkanlık Kurulu kararı ile yurtdışında temsilcilikler kurulabilir. Temsilciliklerin çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

D- Diğer Yan Kuruluşlar

Başkanlık Kurulu kararı ile meslek alanlarında veya özel çalışma gerektiren konularda yan Kuruluşlar kurulur.

MADDE 35 – İL VE İLÇE ARAŞTIRMA DANIŞMA KURULLARI

Koşulların doğuracağı gereksinmelere göre, Genel Merkez Örgüt Kurulunun onayı ile, il ve ilçelerde Araştırma ve Danışma kurulları oluşturulabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MADDE 36- İLÇE VE İL KONGRELERİ HAKKINDA MÜŞTEREK HÜKÜMLER

İlçe ve İl Kongrelerinin toplantı dönemi, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'na tespit olunur. Bu süre, 2 (iki) yıldan az, 3 (üç) yıldan fazla olamaz. İlçe ve İl Kongrelerinde, üst kademe kongresi için belirtilmiş sayı kadar asil, bu miktarın yarısı kadar yedek delege seçimi yapılır. İlçe ve İl Kongrelerinin görev süreleri, kendilerini seçen Kongrenin müteakip olağan toplantısına kadar devam eder. MKYK, gördüğü lüzum üzerine istediği yerlerde ve istediği zaman yeni delege seçimine karar verebilir.

İl Kongresinin gündemi, İl Yönetim Kurulu, İlçe Kongresinin gündemi de İlçe Yönetim Kurulu tarafından düzenlenir. Kongrede hazır olan delegelerin çoğunluğunun kararı ile gündem maddelerinin sırası değiştirilebilir veya gündeme yeni maddeler ilave edilebilir. Ancak, bu konudaki tekliflerin, hazır olan delegelerin en az beşte biri tarafından yazılı olarak yapılması gerekir. Üst kademelerin yazılı olarak bildirdiği konular, alt kademelerde Kongre gündemine konulur.

Kongreyi, Başkanlık Divanı yönetir. Kongre açıldıktan sonra bir başkan, bir ikinci başkan ve yeteri kadar kâtip üyeden teşekkül eden Başkanlık Divanı seçilir. Divan Başkanı, işaret oyu ile seçilir. İkinci başkan ve kâtipler, işaret oyu ile seçilir. Divan, üyelerin salt çoğunluğu ile karar alır. Oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu tarafın görüşü kabul olunur.

Divan Başkanı, toplantı düzenini sağlamak ve tutanağın yazılmasını kontrol etmekle görevlidir. Kongrenin kanun ve tüzük hükümleri çerçevesinde tamamlanması için Divan Başkanı, lüzum gördüğü tedbirleri alabilir. Divan Başkanı, Kongre düzenini bozanları, söz hakkının kullanılmasına engel olanları, ikaza rağmen bu tutumlarını devam ettirenleri, gerekiyorsa divan kararı ile kongre salonu dışına çıkarmak yetkisine sahiptir. Bu konuda alınacak kararlar kesindir.

MADDE 37- KONGRENİN GÖREV VE YETKİLERİ

Kongreler, adını taşıdıkları yönetim kurullarının üst karar ve denetim organlarıdır. Kongre;

- a) Kendi kademesi yönetim kurulunun bütün çalışmalarını tetkik ve müzakere eder. Gelecek hizmet dönemi için seçilecek yeni yönetim kurulunca yapılması gereken işler hakkında gerekli direktifleri verir, kararları alır.
- b) Delegelerin tekliflerini inceler, yetkisi içinde olanları karara bağlar, olmayanları yönetim kurulu aracılığıyla bir üst kademeye gönderir.
- c) Yönetim Kurulu'nun çalışma raporunu, hesap durumunu inceler, kabul veya reddeder.
- d- Gelecek çalışma dönemine ait ve yönetim kurulunca hazırlanmış bütçeyi görüşerek karara bağlar.
- e) İlçe Kongresi; İlçe Başkanı'nı ve İlçe Yönetim Kurulu'nun asil ve yedek üyelerini, İl Kongresi'ne gidecek delegelerin asil ve yedek üyelerini, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre seçer.

f) İl Kongresi, İl Başkanı'nı, İl Yönetim Kurulu'nun asil ve yedek üyelerini, İl Disiplin Kurulu asil ve yedek üyelerini ve Büyük Kongre'ye gidecek delegelerin asil ve yedek üyelerini, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre seçer.

MADDE 38- KONGRE KURALLARI

- a) Kongrede, ilk önce yönetim kurulunun faaliyet ve hesap raporu okunur. Faaliyet raporu ve yönetim kurulunun hesap durumu hakkında görüşme yapıp karar verilmeden seçimlere geçilemez. Aksi halde yapılan işlemler geçersiz sayılır.
- b) Kongrede söz hakkı sırası; Genel Başkan, Genel Başkanlık Divanı üyeleri, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu üyeleri, Partili milletvekilleri, üst kademe temsilcileri, seçilmiş delege ve tabii üyeler ile onur üyelerine aittir.
- c) Kongrelerde yönetim kurullarının ibrası için yapılacak oylamalara, o kademenin başkan ve üyeleri katılamaz.
- d) Kongre tutanakları; Kongre Başkanlık Divanınca imzalanır. Düzenlenen bu tutanaklar, Kongre Başkanlık Divanı tarafından kendi yönetim kuruluna, üst kademe yönetim kuruluna ve Genel Merkez Teşkilat Başkanlığı'na mektupla gönderilir veya imza karşılığında teslim edilir.
- e) İlçe ve İl kongrelerinde Başkan, Yönetim kurulu üyesi ve Kongre üyesi seçilmek üzere aday olacak üyelerin adaylıklarını, olağan kongrelerde kongre tarihinden 10 (on) gün önce, olağanüstü kongrelerde ise 5 (beş) gün önce kongreyi düzenleyen organa bildirmeleri gereklidir. Genel Başkan, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu ve Merkez Disiplin Kurulu adaylarının ise Olağan Büyük Kongre tarihinden 15 (onbeş) gün, Olağanüstü Büyük Kongre tarihinden 7 (yedi) gün önce adaylıklarını kongreyi düzenleyen makama bildirmeleri gereklidir. Daha sonraki adaylık başvuruları geçerli değildir.

MADDE 39- SEÇİMLERİN YAPILMASI

İl ve ilçe organları ile üst kongre delegelerinin seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre aşağıdaki şekilde yapılır;

Seçim yapılacak il ve ilçe kongrelerinin delegelerini belirleyen listeler, ilgili İlçe Seçim Kurulu Başkanlıklarına verilir ve kongrenin yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar bildirilir.

Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, kongrenin toplantı tarihinden 7 (yedi) gün önce kongresi yapılacak kademenin bulunduğu binada asılmak suretiyle ilan edilir. İlan süresi, 3 (üç) gündür.

İlan süresi içerisinde listeye yapılacak itirazlar, Hâkim tarafından incelenir ve en geç 2 (iki) gün içinde kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, Hâkim tarafından onaylanarak kongresi yapılacak teşkilata gönderilir.

Bütün kongrelerde, seçimin hangi liste yöntemi ile uygulanacağına, MKYK tarafından hazırlanacak Yönetmelik ile karar verilir.

Seçimlere girecek liste sayısı biri geçmediği ve tüm kurullar için asıl ve yedek üyeleri gösterir tek liste sunulduğu ve başkaca bir aday çıkmadığı takdirde seçimler, Seçim Kurulunun onaylayacağı bu listenin, onaylayacağı oy pusulası olarak kullanılması suretiyle yapılır.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemlerin veya tutanakların düzenlenmesinden itibaren 2 (iki) gün içerisinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar, Hâkim tarafından aynı gün incelenir ve karara bağlanır.

İl ve İlçe Başkanı, en fazla 3 (üç) yıl için seçilir. Görev süresi biten İl ve İlçe Başkanı, tekrar seçilebilir.

MADDE 40- SEÇİMLERE ŞİKÂYET VE İTİRAZLAR

İlçe Kongresine, seçim işlem ve sonuçları dışındaki sebeplerle ileri sürülecek şikâyet ve itirazlar, kongreye katılan delegelerin en az beşte ikisi tarafından, kongreden sonraki 3 (üç) gün içinde İl Yönetim Kurulu'na yapılır. İl Yönetim Kurulu, şikâyet konusu kongreye ait dosyayı inceler ve 2 (iki) gün içinde karara bağlar. Bu karara karşı 3 (üç) gün içinde MKYK'ya itiraz edilebilir.

İl Kongresine seçimler dışında yapılacak şikâyet ve itirazlar, İl Kongresi'ne katılan delegelerin en az beşte ikisi tarafından kongreden sonraki 3 (üç) gün içinde MKYK'ya yapılır.

MKYK, kendisine yapılan bu itirazları 15 (onbeş) gün içinde karara bağlar. Merkez Karar ve Yürütme Kurulu'nun kararı kesindir.

MADDE 41- YARGI İSTEĞİYLE KONGRE YENİLENMESİ

Kurultayda veya il ve ilçe kongrelerinde yapılan seçimlerin ilgili seçim kurulu başkanınca iptaline karar verilmesi durumunda, seçim kurulu başkanının saptadığı ve bildirdiği gün saat ve yerde, seçimlerin yenilenmesi için kongre toplanır. Bu kongrede yalnız seçim yapılır. Görevini yapmayarak veya savsaklayarak seçimlerin iptaline neden olan sorumlular hakkında disiplin işlemi uygulanabilir.

MADDE 42- KURUCU YÖNETİM KURULLARI

Belde, ilçe ve il kademelerinin ilk kuruluşunda, yetkili Genel Merkez organlarınca atanan kurucu il başkanı tarafından il yönetim kurulu ve kurucu il başkanınca yetkilendirilerek atanan ilçe başkanları tarafından ilçe yönetim kurulları oluşturulur. Kurucu ilçe başkanı Genel Merkez tarafından da atanabilir. Kurucu Yönetim Kurulları, kendi kademelerinin toplantı ve kongrelerine kadar seçilmiş yöneticilerin hak ve yetkilerine sahip olarak görev ifa eder. Parti üyelikleri devam ettiği sürece, Kurucu İl Başkanı ve Kurucu İl Yönetim Kurulu üyeleri, ilk İl Kongresinin, Kurucu İlçe Başkanı ve Kurucu İlçe Yönetim Kurulu üyeleri ise ilk İlçe Kongresinin tabii üyeleridir.

MADDE 43- YÖNETİM KURULLARININ GÖREV BÖLÜMÜ

İl Yönetim Kurulları, ilk toplantılarında kendi aralarında en az iki başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir muhasip; İlçe Yönetim Kurulları, ilk toplantılarında kendi aralarında en az bir başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir muhasip seçmek suretiyle görev bölümü yapar. Kurul için üye sayısının asgari salt çoğunluğu ile seçim yapılır. Seçilmek için toplantıya katılanların salt çoğunluğunun oyunu almak yeterlidir. Başkan, ikinci başkan, sekreter, üye ve muhasip üyenin görevleri şöyledir;

Başkan: İlde Partiyi temsil eder, İl Başkanlığına bağlı teşkilatı denetler, hesap işlerine ait belgeleri muhasip üye ile birlikte imzalar, yokluğunda kendisine hangi yardımcının vekâlet edeceğini belirler.

İkinci Başkan; Başkanın yardımcısıdır. Başkanın kendisine vereceği işlere bakar.

Sekreter Üye: Kanun, tüzük ve yönetmelikler uyarınca gerekli defterleri tutar, Yönetim Kurulu tutanaklarını düzenler, karar defterlerini yazar ve imza ettirir ve Başkan ve İkinci Başkan bulunmadığı zaman partiyi temsil eder.

Muhasip Üye: Yönetim Kurulu'nun hesap işlerine bakar, harcamaların Kurul kararına uygun olmasından Başkan'la birlikte sorumludur, aidatları tahsil eder, gelir bulmak imkânlarını Kurul'a teklif eder, kongreye sunulacak kesin hesap raporunu ve bütçe tasarısını hazırlar.

İkinci Başkan: sekreter ve muhasip üye ile başkanlık divanında il başkan yardımcısı olarak görev alanlardan biri veya birkaçı değiştirilebilir. Ancak, bunun için Yönetim Kurulu üye sayısının en az üçte ikisinin teklifi şarttır. Bu değişikliğe ilişkin yapılacak oylamada, Yönetim Kurulu üyelerinin salt çoğunluğu aranır.

İl ve İlçe Yönetim Kurulları; ayda en az iki defa, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve bu tüzükte aksine hüküm yoksa mevcudun çoğunluğu ile karar verir. Başkan, yeter sayıya dâhildir. Birbirini takip eden 3 toplantıya katılmayan üye istifa etmiş sayılır. Hakkında istifa etmiş kararı verilen üyenin bir üst kurula itiraz hakkı vardır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. Herhangi bir nedenle Yönetim Kurulu üyeliklerinden birinin boşalması halinde Kongrede aldıkları oy sırasına göre yedek Yönetim Kurulu üyeleri göreve çağırılır.

Acil bir neden olmadıkça, Belde, İlçe ve İl Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri bir üst kademe ile yazışmaya girmeden sırayı gözetmek suretiyle alt ve üst kademe ile saygı dairesinde sözlü ve yazılı ilişkilerde bulunmak zorundadırlar.

MADDE 44- İŞTEN EL ÇEKTİRME

Ülke ve parti çıkarlarına açıkça ve ağır şekilde zedeleyici davranışlarda ve söylemlerde bulunulması veya sosyal medyada bu şekilde beyanlarda bulunulması veya paylaşımlar yapılması ile Parti Tüzüğü ve Programına aykırı hareket edilmesi gibi hallerde, MKYK veya teşkilat başkanları veya Genel Başkan; gerek bu konudaki şikâyetler ve gerekse tespitleri üzerine gerek duyarsa, inceleme yaptırdıktan sonra veya parti müfettişinin düzenleyeceği rapor üzerine, İlçe ve İl Yönetim Kurullarının asil ve yedek üyeleri ile birlikte tamamının işten el çektirilmesine karar verebilir. MKYK, işten el çektirme kararı ile geçici kurulu kurar ve tebliğ eder.

İşten el çektirme kararı, Siyasi Partiler Kanunu'nda gösterilen haller dışında, yetkili kurulların üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu ile alınır.

MADDE 48 – GÖREVİN BOŞALMASI

Bir görevin boşalması durumunda, yeni görevli aşağıdaki biçimde belirlenir.

Parti Meclisinde boşalma olursa, Kurultayın seçtiği asıl üye sayısı yarıya düşünceye kadar, Kurultayın seçtiği yedek üyelerle tamamlanır. Yedek üyeler oy sırasına göre çağrılır. Yedek üyelerin oyları eşitse, Parti Meclisi salt çoğunlukla ve gizli oyla çağrılacak üyeyi seçer.

Yedek üyeler çağrıya karsın toplantılara katılmazlar veya partiden veya yedek üyelikten ayrılırlarsa, parti meclisindeki boşluklar Genel Başkanın veya en az beş Parti Meclisi Üyesinin göstereceği adaylar arasında parti meclisince gizli oyla ve üç tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilecek partili üyelerle doldurulur. İlk iki oylamada salt çoğunluk sağlanamaz ise üçüncü oylamada en çok oy alan adaylar seçilir. Eşit oy alan adaylar arasında kimin seçileceği Genel Başkan tarafından belirlenebileceği gibi ad çekimiyle de belirlenebilir. Kurultayca seçilen asıl üyelerin sayısı 20'nin altına düştüğünde, yeni Parti Meclisi seçimi için Genel Başkan kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır.

İl, ilçe veya belde yönetim kurulu başkanlıkları boşaldığında, bu kurullar, Genel Merkez Örgüt Kuruluyula anlaşarak boşluğu doldururlar.

İl ve ilçe yönetim kurullarında boşalan üyelikler için tüzüğün 37 nci ve 38 nci maddelerindeki kurallar uygulanır. Tüzüğün 37. ve 38. maddelerindeki durumlarda yeni yönetim kurulu seçimi için kongre üyelerinin en az beste birinden de yazılı istem gelirse birim başkanı olağanüstü kongre toplanmasını sağlar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİSİPLİN HÜKÜMLERİ VE DİSİPLİN KURULLARI

MADDE 49- DİSİPLİN KURULLARI

Kanunlara, Parti Tüzüğüne, yönetmeliklere ve yetkili parti organlarınca alınan kararlara aykırı hareket eden parti üyeleri hakkında karar vermek ve bu tüzükte gösterilen diğer işleri yapmak üzere Genel Merkez ve il teşkilatında Disiplin Kurulları teşkil edilir.

Her kademedeki Disiplin Kurulu üyeleri, Partide seçimle gelinen bir başka organda görev alamayacağı gibi, partide ücretli herhangi bir hizmet kabul edemez.

Eşler, birinci ve ikinci derecedeki kan ve sıhrî hısımlar, aynı Disiplin Kurulunda birlikte görev alamaz, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar. Disiplin Kurullarının görev süreleri, müteakip Kongreye kadar devam eder.

Mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan Disiplin Kurulu üyesi çekilmiş sayılır ve yerine birinci sıradan başlamak üzere yedekleri çağrılır. Üyeliklerde boşalma halinde, oy sırasına göre yedekler çağrılır.

Disiplin Kurulları, ilk toplantılarında kendi aralarında bir başkan, bir başkan vekili ve bir sekreter seçer. Disiplin Kurulu toplantıları gizlidir.

Disiplin Kurulları, üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Siyasi Partiler Kanunu'nda gösterilen haller dışında, partiden kesin ihraç kararı için üye tam sayısının çoğunluğunun kararı gereklidir.

Disiplin Kurulları, kendilerine tevdi edilen bir işi en geç 2 (iki) ay içinde görüşerek karara bağlamak zorundadır. TBMM'nin çalışmalarına ara vermesi veya soruşturmanın genişletilmesine karar verilmesi nedeniyle bu süre uzatılabilir. Disiplin Kurulları kararları, gizli oyla verilir.

Disiplin Kurullarına sevk edilen partili, kendisini yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliğinden itibaren 15 (onbeş) gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında, bu süre 7 (yedi) gündür. Savunma süresini geçirenler, bu haklarından vazgeçmiş sayılır. Savunmaya çağırma, Disiplin Kurulu Başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda, uygulanması istenen disiplin cezası ve buna neden olan fiiller açıkça belirtilir.

Disiplin Kurulu, sevk yazısında istenen disiplin cezasından daha ağır ceza veremez. Disiplin Kurullarınca verilen cezalar, gerekçeleriyle birlikte en geç 30 (otuz) gün içinde ilgililere tebliğ olunur. Kanunun gerektirdiği hallerde bu süre kısaltılabilir. Aynı süre içerisinde tebliğ edilmeyen cezalar geçersiz sayılır. Disiplin Kurullarına ilişkin hususlar, Parti Tüzüğünde yer alan hükümler dâhil, yasalara uygun olarak yönetmeliklerle düzenlenebilir.

MADDE 50- İL DİSİPLİN KURULU

Kurucular Kurulu tarafından atanan veya bu Kurul tarafından yetkilendirilen Kurucu İl Başkanı'nca oluşturulacak il teşkilatı hariç olmak üzere; İl Disiplin Kurulu, İl Kongresince seçilen 3 asil ve 1 yedek üyeden meydana gelir. İl Disiplin Kurulu, il hudutları içinde ikamet eden, ancak diğer üst disiplin kurullarının görev sahasına giren üyeler dışında kalan diğer bütün üyeler hakkında birinci derecede disiplin kararı almaya yetkilidir. İl Disiplin Kurulu, re'sen takibat yapamaz. Tüzükte gösterilen yetkili organlarca kendisine intikal ettirilen dosyaları karara bağlar. Dosyaların tetkiki sırasında yeni bir suça muttali olduğunda yetkili organa duyurulur.

Taraflar, İl Disiplin Kurulu kararına karşı, tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler. İl Disiplin Kurulunca verilen kesin çıkarma cezaları, ilgili itiraz etmemiş olsa bile, incelenmek üzere Merkez Disiplin Kuruluna gönderilir.

MADDE 51- MERKEZ DİSİPLİN KURULU

Bu madde iptal edilerek 83. Madde ile birleştirilmiştir.

MADDE 52- MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU

Merkez Disiplin Kurulu ile TBMM Grup Disiplin Kurulunun bir araya gelmesiyle müşterek disiplin kurulu teşekkül eder. Merkez Disiplin Kurulu Başkanı, Başkan vekili ve sekreteri müşterek Disiplin Kurulu Başkanlık divanını oluşturur. Partili milletvekilleri hakkında disiplin kararı verme yetkisi, Müşterek Disiplin Kuruluna aittir. Bu kurulun verdiği kararlar kesindir.

MADDE 53– DİSİPLİN CEZALARI

- a) Uyarma
- b) Kınama
- c) Partiden veya gruptan geçici veya kesin olarak çıkarma

Partinin TBMM grup üyeliğinden kesin olarak çıkarılan bir üye, partiden çıkarılır, Partiden çıkarılan bir üye, partinin TBMM grubu üyeliğinden çıkarılır. Parti TBMM grubundan geçici olarak çıkarılan üye, ceza süresince Parti Grup çalışmalarına katılamaz. Geçici çıkarma cezası verilen parti üyesi, parti faaliyetlerine katılamayacağı gibi parti organlarına da hiçbir teklifte bulunamaz. Ancak bu hüküm, o üyenin Parti Tüzüğüne, Programına ve partinin diğer mevzuatına ve organların bağlayıcı kararlarına uyma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Geçici çıkarma cezası alan parti üyelerine, partide hiçbir görev verilemez. Geçici çıkarma cezasının süresi, bir aydan az, bir yıldan fazla olamaz. Bu cezalar, kararda tayin edilen süre içinde tatbik edilir ve sürenin sonunda kendiliğinden ortadan kalkar.

MADDE 54- DİSİPLİN CEZASINI GEREKTİREN HALLER

Disiplin cezasını gerektiren haller şunlardır;

A - Uyarma cezasını gerektiren haller:

1. Parti yetkili organlarca davet edildiği halde toplantılara katılmamak.
2. Yetkili parti organlarınca verilen görevleri makul bir sebep göstermeksizin kabul etmemek.
3. Hal ve hareketleriyle partiyi küçük düşürücü durumlara sebep olmak.

B - Kınama cezasını gerektiren haller:

1. Kanunlara, Partinin Programına, Tüzük ve Yönetmelik hükümlerine, partinin yetkili organları tarafından verilen kararlara sözlü olarak aykırı tavır ve harekette bulunmak.
2. Partinin ahengini bozacak, partilileri birbirine düşürecek hareketlerde bulunmak.
3. Parti tarafından tutulması gereken defter ve kayıtları usulüne uygun olarak tutmamak.

C - Geçici çıkarma cezasını gerektiren haller:

1. Kanunlara, Parti Programına, Tüzük ve yönetmelik hükümlerine; partinin yetkili organları tarafından verilen kararlara yazı ile muhalefet etmek, bu yolda basına beyanda bulunmak.
2. Partinin gizli karar ve yazılarını her ne sebeple olursa olsun açıklamak.
3. Partinin her kademedeki yönetici ve üyeleri hakkında gerçek dışı haber yaymayı alışkanlık edinmek, iftira, dedikodu, karalama şeklinde davranışlarda bulunmak.
4. Partiyi şahsi menfaatine alet etmek, partinin nüfusunu kötüye kullanmak.
5. Yöneticilik görevini ihmal ederek partiyi zarara sokmak.

D- Kesin çıkarma cezasını gerektiren haller:

1. Herhangi bir sebeple partili sıfatı ile faaliyetlerinden dolayı hakkında yetkili devlet organlarınca takibat yapılarak suçlu görülme.
2. Partinin herhangi bir kurulu veya üyesinin Siyasi partiler kanunu gereğince Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından işten el çektilmesi veya partiden çıkarılması istemine sebep olacak davranışlarda bulunmak.
3. Siyasi Partiler Kanunu'nca konulan yasakları ihlal etmek suretiyle parti hakkında kanuni takibata sebebiyet verecek davranışlarda bulunmak.
4. Partinin yöneticisi veya görevli olma sıfatlarını suiistimal ederek partinin resmi kayıtlarında tahrifat yapmak.
5. Partinin gizli karar ve belgelerini açıklamak veya yaymak.

6. Gerek basın ve gerekse sosyal medya aracılığıyla; parti tüzel kişiliğini, parti yönetimini ve üyelerini tahkir edici nitelikte veya parti içi her türlü karar ve işleyiş hakkında küçük düşürücü, itibarını zedeleyici değer yargıları içeren paylaşımlarda bulunmak.
7. Disiplin cezası gerektiren eylemleri sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirmek.

Disiplin cezalarından herhangi birisi ile tecziye edilen bir üye, aynı disiplin suçunu tekrar işlemesi halinde daha ağır bir disiplin cezası ile tecziye olunur. Disiplin suçlarından dolayı takibat yapan Disiplin Kurulu, suçun işleniş tarzı ve olayın mahiyetine göre sevk eden kurulun kararına bağlı kalmak şartı ile yukarıda zikredilen disiplin cezalarından herhangi birini vermeyi kararlaştırabilir. Cezayı gerektiren bir fiilden haberdar olunmasından itibaren bir yıl ve her halde olayın vukuundan üç yıl geçtikten sonra takibat yapılamaz.

MADDE 55- DİSİPLİN KURULUNA SEVK YETKİSİ

Bir partili hakkında disiplin suçu sebebiyle idari tahkikat yapmaya, sevk edilecek Disiplin Kuruluna göre İl Yönetim Kurulu, MKYK ve Genel başkan yetkilidir. Parti üyesi milletvekillerinin gruba ilişkin fiil ve hareketlerinden dolayı disiplin takibatı yaptırmaya, Grup Yönetim Kurulu veya Genel Başkan yetkilidir. İlçe Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri, İlçe belediye meclisi üyeleri hakkında disiplin takibatı istemeye İl Yönetim Kurulları; İl yönetimi ve İl Disiplin Kurulları Başkan ve üyeleri, il ve büyükşehir belediye başkanları, büyükşehir dahilindeki ilçe belediye başkanları, partili TBMM eski üyeleri, partili eski bakanlar, partinin kurucu üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu Başkan ve üyeleri ve MKYK üyeleri hakkında disiplin takibatı talep etmeye ise Genel Başkan veya MKYK yetkilidir. İlçe Yönetim Kurulları, disiplin takibatına lüzum gördükleri takdirde gerekçeli bir kararla şikâyet konusunu ve kanıtları belirterek yetkili disiplin kuruluna göre İl Yönetim Kuruluna veya MKYK'na müracaat eder. Yetkili kurul, sevk kararı vermeden önce ilgiliyi dinler, gerekli gördüğü inceleme ve araştırmaları yapabilir.

Disiplin Kuruluna sevk kararı, gizli oyla ve bu kararı alacak organın üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Birinci fıkrada sayılan organlar, idari tahkikatı kendi üyelerine yaptırabileceği gibi, alt kademedeki bir organın üyelerine veya diğer partililere de yaptırabilir. Hakkında tahkikat yapılan kişi, bulunduğu kademedeki toplantılara katılamaz. Bu üyenin katılmamasıyla kurul teşekkül edemediği takdirde, bu işe mahsus olmak üzere eksikler yedekler ile tamamlanır. Çoğunluk yine sağlanmazsa, dosya bir civar ilin Disiplin Kuruluna tevdi edilir. Ancak, Kongre ve seçim dönemlerinde Disiplin Kurullarına sevk için Teşkilat Başkanlığı'nın görüşü ve Genel Başkanın onayı gereklidir.

MADDE 56- İTİRAZ USULÜ

Disiplin Kurullarında birinci derecede verilen disiplin cezalarına karşı; hakkında hüküm verilen parti üyesi veya takibat talep eden kurul tarafından, tebliğ tarihinden itibaren on gün içerisinde itiraz edilebilir.

İtirazlar, Parti Tüzüğünde gösterilen esaslara göre doğrudan doğruya üst kurula veya kararı veren Disiplin Kurulu Başkanlığına yapılabilir. Üst disiplin kurullarının itiraz üzerine vereceği karar kesindir. Disiplin cezası alan kişilerin bu kararlara karşı Siyasi Partiler Kanunu'nda gösterildiği şekilde dava açma hakları saklıdır.

MADDE 57- DİSİPLİN KURULUNA TEDBİRLİ OLARAK SEVK

Partiden geçici veya kesin çıkarmayı gerektiren hallerde disiplin takibatı yaptırmaya yetkili kurul, suçlu gördüğü üyeyi Disiplin Kuruluna tedbirli olarak sevk edebilir. Tedbirli olarak sevk kararı, Siyasi Partiler Kanunu'nda gösterilen haller dışında, üçte iki çoğunlukla alınır. Bu durumda partili, görevinden derhal uzaklaştırılır. Hakkında tedbir kararı alınan üye, üç gün içinde takibatı yürütecek Disiplin Kuruluna itiraz edebilir. Bu istek, Disiplin Kurulu tarafından 7 (yedi) gün içinde karara bağlanır. Taraflar, Disiplin Kurulunun vereceği karara karşı 7 (yedi) gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edebilirler. Merkez Disiplin Kurulu, 10 (on) gün içinde kararını verir. Bu karar kesin olup verildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder. Disiplin Kurullarının cezayı tamamen kaldırması veya uyarma ve kınama cezası vermesi halinde tedbir kararı yeni bir karara gerek kalmadan kalkar ve hakkında tedbir kararı alınan partilinin bütün hakları geri verilir. Partinin kesin çıkarma kararı, üyenin parti kayıtlarından isminin silinmesi suretiyle yerine getirilir. Bu görev, partilinin kayıtlı bulunduğu İlçe Başkanlığı tarafından yapılır. Henüz teşkilatlanma yapılamamışsa, bu işlemler de MKYK tarafından gerçekleştirilir. Hakkında partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi, karara karşı 30 (otuz) gün içinde nihai kararı veren Disiplin Kurulunun bulunduğu yerin Asliye Hukuk Mahkemesi'ne itiraz edebilir. İtiraz üzerine mahkemece verilen karar kesindir. Üyenin bu hakkını kullanabilmesi için; disiplin kuruluna sevk eden organ veya mercii veya Disiplin Kurulunun görev ve yetkisinin bulunmaması veya alınan kararın kanuna ve Parti Tüzüğüne şekil ve usul bakımından aykırı olması lazımdır.

ALTINCI BÖLÜM

SEÇİMLER VE ADAYLAR

MADDE 58 – SEÇİMLERE KATILMA, PARTİ VE ADAYLARININ TESPİTİ

Kurultayda aksine karar alınmadıkça, parti, yasal Koşullarını yerine getirilebildiği tüm genel ve yerel seçimlere katılır. Partinin yapılacak her türlü seçime tamamen veya kısmen katılması hakkında karar verme yetkisi, MKYK'ya aittir.

Milletvekili veya mahalli idareler seçimlerinde parti adayları ile listelerdeki sıralar, kontenjan adaylığı, merkez yoklaması, teşkilat yoklaması, ön seçim usullerinden biri, birkaçı veya tamamının bir arada veya ayrı ayrı uygulanması suretiyle tespit edilir. Hangi seçim çerçevesinde hangi usullerin uygulanacağı, seçimlerden önce MKYK tarafından belirlenir.

Milletvekili veya mahalli idareler seçimleri ile ilgili partinin belirlediği başvuru süresi bittikten sonra, Genel Başkan tarafından belirlenecek bir komisyon vasıtasıyla, gerekirse sözlü mülakatlar da yapılarak başvuranların durumu incelenir ve yapılan görüşmelere ilişkin tespitler bir raporla Genel Başkan'a sunulur.

Milletvekili seçimlerinde aday olmak isteyenlerin başvurusu, süresi içerisinde Parti Genel Merkezi'ne yapılır.

Mahalli idareler seçimlerinde MKYK'nın belirlediği ve ilan edilen tarihler arasında; Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile İl Belediye Başkanlığı için Genel Merkez'e; il belediye meclisi üyeliği, ilçe belediye başkanlığı, ilçe belediye meclisi üyeliği için İl Başkanlıklarına; belediye meclisi kontenjan üye adaylığı için MKYK tarafından yetki

devredilmesi halinde yetki devredilen İl veya İlçe Yönetim Kuruluna, yetki devredilmemişse Genel Merkez'e yazılı olarak müracaat edilir.

MADDE 59- SEÇİM İŞLERİ YÖNETMELİĞİ

TBMM ve mahalli idareler seçimlerinde adaylığa müracaatın şekil ve şartları ile aday tespitlerinin ne şekilde yapılacağı ve seçimlerle ilgili olup Parti Tüzüğünde gösterilmeyen diğer hususlar, yönetmeliklerle düzenlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

HÜKÜMET

MADDE 60 – HÜKÜMET KURMA, HÜKÜMETE KATILMA VE HÜKÜMETTEN AYRILMA

Hükümet kurulmasına, karma hükümetlere katılmaya veya Partinin hükümetten ayrılmasına karar vermeye, Parti Meclisi yetkilidir. Partinin TBMM grubu varsa, bu yetki kullanılmadan önce, grubun görüşü alınır.

Partili Başbakan, Parti Meclisinin ve grubun Görüşünü aldıktan sonra, bu görüşler hükümetten ayrılmama doğrultusunda olsa bile, gerek görürse hükümetten ayrılabilir.

Partinin kurduğu hükümette, bakanları, partili başbakan belirler. Partinin katıldığı hükümete verilecek partili bakanlar konusunda da başbakanın muhatabı, genel başkandır.

MADDE 61 – HÜKÜMET PARTİ İLİŞKİLERİ

Partili bakanlar, parti programına, partinin genel politika kararlarına, hükümet programına ve kararlarına aykırı davranamazlar.

Genel Başkan, partinin kurduğu veya katıldığı hükümetle parti organları arasında uyum sağlamakla görevlidir. Tüm parti organları ve üyeleri, hükümetin başarısı için Çalışmakla; hükümetin politikalarını ve kararlarını halka anlatmakla; halkın bunlara desteğini sağlamak üzere çaba göstermekle ve halkın istek, eğilim ve beklentilerini, parti aşamaları yoluyla, hükümete aktarmakla yükümlüdürler.

Hiçbir parti organı veya üyesi, başbakana veya bakanlara, yasal olmayan parti programına uymayan veya hükümeti yurttaşlar arasında ayırım gözetmeye zorlayan istekler ulaştıramaz; başbakanın veya bakanların kamu görevleri için yetkili oldukları atamalara karışamaz; genel istekler dışında, özel sektör Kuruluşların özel işleri veya istekleri ya da kişilerin özel çıkarları için aracılık edemez.

Başbakan veya bakanlar, parti dışından da gelebilecek bu tür istekleri kabul etmezler. Devlet ve toplum düzenine ilişkin parti programı hükümlerinin ve parti kararlarının, parti hükümette bulunduğu sırada uygulamaya geçirilebilmesi için gerekli ayrıntılı hazırlıkların, parti muhalefetteyken tamamlanmasına çalışır. Parti hükümetteyken de parti organları ve üyeleri bu konuda hükümete yardımcı olurlar.

Partinin kurduđu veya katıldıđı hűkűmetçe hazırlanan yasalar, gizliliđi zorunlu kılan durumlar dıřında, yasama organına sunulmadan űnce, gerek dođrudan dođruya partili bařbakan ve bakanlarca gerek parti űyeleri ve partili milletvekilleri aracılıđı ile, kamuoyunun deđerlendirmesine sunulur; yasa kořuluyla dođrudan veya dolaylı ilgili bulunan toplum kesimlerinin gűrűřleri alınır; ve tasarılar son biçimleri, bu yollardan kamuoyu katılımıyla olgunlařtırılarak verilir. TBMM'ne sunulmadan űnce, tasarıları, toplumun olabildiđince geniř űlçűde benimseyip destekleyeceđi duruma getirmek için gereken çaba gűsterilir.

MADDE 62- HűKűMETTE GűREV ALACAK PARTİ MECLİSİ VE GRUP űYELERİ

Partinin kurduđu veya katıldıđı hűkűmete, genel sekreter ve grup bařkan vekilleriyle yűneticileri, bu gűrevleri de űzerlerinde tutarak katılamazlar.

Parti Meclisi'nin genel sekreter dıřındaki űyelerinden herhangi birinin bakanlıđı sűz konuřu olduđunda, kurul űyeliđini sűrdűrűp sűrdűrmeyeceđine, genel bařkanla genel sekreter iř yűkűnű gűz űnűnde tutarak, birlikte karar verirler.

SEKİZİNCİ BűLűM

KATILIM, EğİTİM VE YAYIN

MADDE 63 – HER űYEYE GűREV VE TOPLU ALIřMA

Tűrkiye Birlik Partisi'nin yapısında, isleyiřinde ve toplum sorunlarına yaklařımında, gerek űyelerin gerek tűműyle halkın, sűrekli ve etkin katılımını, sorunlara dayanıřma içinde űzűmler oluřturması ve yűnetimde etkili olabilmek için gereken bilgilerle sűrekli donatılması, temel kuraldır.

Bu kuralın gereği olarak:

* Her kűyde ve mahallede, deđiřik toplum kesimlerinde, sandık sayısının en az dokuz katı partili űye bulunması ve bu sayının, parti programına ve ilkelerine uygunluk gűzetilerek, sűrekli artırılması için çaba gűsterilir. űyeler arasında, çalıřan halk kesimlerinin, űlkede hakça bir sosyal gűler dengesi oluřumuna katkıda bulunmak űzere ađırlıkla yeri olması gűz űnűnde tutulur. űyeler arasında kadınların da çok sayıda yer alması űzendirilerek, siyasal katılım olanakları geniřletilir ve yeni kuřaklar için demokratik eđitimin evden bařlayacađı bir ortam oluřturulur.

* Tűm űyeler, kendi sandık bűlgelerinde, mahalle veya kűylerinde, topluca, siyasal, sosyal, eđitsel ve kűltűrel çalıřmalarla ve arařtırmalarla gűrevlendirilirler.

* űyelerin kendi sandık bűlgelerindeki ve yűrelerindeki seçim çalıřmaları sűreklidir; bir seçimin ardından bir sonraki seçim için çalıřmalara bařlanır.

Seçim konuřunda ilgili yasaların űngűrdűđű parti gűrevlileri, her seçimden sonra, yűredeki partililerin de gűrűřleri alınarak, ilçe yűnetim kurullarınca belirlenir. Bu gűrevlilere, sandık bűlgelerindeki ve yűrelerindeki tűm partililerin etkin yardım ve katkıları sađlanır. gűrevliler arasında,

gűrevlilerle űyeler arasında, gereken iřbirliđi ve dayanıřma kurulur. Gűrevlerinde gereken çabayı gűstermediđi saptananlar deđiřtirilir.

* Gerek űyeler arasında, gerek űyelerle űrgűt arasında, sűrekli iletiřim ve karřılıklı dűřűnce ve bilgi akımı sađlanır.

* Her sandık bölgesindeki, her mahalle veya köydeki üyeler, aralarında sürekli değerlendirme, planlama, eğitim ve öz eğitim toplantı ve çalışmaları yaparlar; gereken konularda araştırma grupları oluştururlar. Tüm üyeler, kendilerini ilgilendiren konularda ve yerel sorunlar üzerinde araştırmacılığa

özendirilip yöneltilir. Bu çalışmaların, araştırmaların, toplantıların eşgüdümü ilçe ve il yönetim kurullarınca yapılır; sonuçları da yine bu kurullarda toplanarak değerlendirilir.

* Üyeler, topluca, ülke sorunlarının çözümüne katkıda bulunurlar; yöresel sorunların halk dayanışmasıyla çözümünü özendirirler; sosyal hizmet çalışmalarının yanı sıra, kültür, eğitim, sanat ve kitle sporu çalışmalarına da destek olurlar.

Üyelerden, **Türkiye Birlik Partisi'nin demokrasi anlayışını** benimsemiş yurttaşlar olarak, kendi yörelerindeki halkın her alanda örgütlenmesine katkıda bulunmaları, yardımcı olmaları ve toplumsal örgütlerde etkinlik göstermeleri beklenir.

Bu gibi Çalışmaların dışa dönük olanları, parti faaliyeti olarak yürütülemez; üyeler, dışa dönük bu tür Çalışmalarda, **TBP 'nin** demokratik sol dünya görüşünü benimsemiş yurttaşlar olarak, topluma hizmet, demokrasiye ve gelişmeye katkı anlayışıyla davranırlar.

Toplu çalışmalar için bir araya gelmelerinin, örgüt birimleri niteliği ve görüntüsü edinmemesi ve yasalarda veya tüzükte belirli organlara tanınmış yetkilerin devri biçimini almaması, temel kuraldır. Toplu çalışmalar, parti görevlerinin ve toplum hizmetlerinin yerine getirilmesinde tüm üyelerin katılımını sağlamaya ve etkili kılmaya yöneliktir. Bu çalışmalar, herhangi bir örgütsel görev aşamalandırılması olmaksızın, arkadaşlık, komşuluk ve yurttaşlık hukuk ve dayanışması içinde veya örf ve adet çerçevesinde yürütülür. Toplu çalışmalara her üye eşit haklarla katılır.

Her üyenin sürekli ve etkin katılımının ve toplu çalışmaların düzenleniş biçimleri ve uygulamaya ilişkin ayrıntıları, konuya göre, “Çalışma Kuralları”, “Danışma ve Araştırma”, “Eğitim”, “Seçim Çalışmaları”, “Yerel Yönetimlerle İlişkiler” yönetmeliklerinde belirtilir. Köy ve mahallelerdeki seçim bürolarının ne zaman ve nasıl kurulacağı ve çalışma konu ve kuralları “Seçim Çalışmaları Yönetmeliği”nde belirtilir.

MADDE 64 – SÜREKLİ EĞİTİM

Genel Sekreterlik, Merkez Araştırma Kurulunun yardımıyla, tüm örgüt birimlerine ve üyelere yönelik sürekli eğitim programları düzenler.

Partililerin komşuluk ilişkileri içinde geliştirecekleri öz eğitim çalışmalarına yardımcı yayınlar da Genel Sekreterliğin gözetiminde sağlanır. Parti içi eğitimde, eğitim ve öz eğitim uzmanları yetiştirilmesine öncelik verilir ve aşağıdaki amaçlar gözetilir.

- * Parti Programının ve Tüzüğünün ve Atatürk Devriminin özümlemesi.
- * Türkiye Birlik Partisinin toplumsal barış kültürünün geliştirilip yaygınlaştırılması.
- * Siyasal, sosyal ve ekonomik konularda bilginin genişletilip derinleştirilmesi.
- * Sanatın, kültürün ve sporun etkin katılımı ile geliştirilmesi.
- * Yasal hak arama yolları, demokratik toplantı ve ortak davranış kuralları ve yöntemleri konusunda gerekli bilgilerin yaygın biçimde edinilmesi.

* Siyasal ve sosyal yasamı parti çalışmalarını, seçim çalışmalarını, kooperatifçiliği, sendikacılığı ve her türlü toplumsal örgütlenmeyi ilgilendiren yasalar konusunda üyelerin bilgili kılınması ve toplumda örgütlenme kültürünün geliştirilmesi.

* Güncel gelişmelerin, o arada dünya olaylarının izlenmesi ve toplumlar arası barışı sağlama açısından değerlendirilmesi.

* Halk ve çevre sağlığı ve ev ekonomisi konularında gerekli bilgilerin yaygınlaştırılması; ülkenin ve yörelerin tarihsel, sosyal, ekonomik, kültürel ve doğal özelliklerinin öğrenilip öğretilmesi.

* Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin ve verimli üretimin ve işletmeciliğin gerektirdiği bilgi ve yetenekleri tüm partililerin edinmesi ve partililerin bunları, halka yayarak, yurttaşların is edinmelerine ve ekonomik durumlarını iyileştirmeye o yolda katkıda bulunabilecek biçimde yetiştirilmesi.

Üyeler için, seçimle gelinecek görevlere adaylık, parti içi eğitimden geçmiş olma koşuluna bağlıdır.

Bu konularla ilgili ayrıntılar “Eğitim Yönetmeliği”nde yer alır.

MADDE 65 – YAYINLAR, AÇIKLAMALAR VE EĞİTİM PROGRAMLARI

Madde 74- Parti adına yapılacak açıklamalar, örgüt birimlerince araştırma ve danışma kurullarınca yapılacak yayınlar ve parti içi eğitim için hazırlanacak programlar ve metinler, başkanlık kurulunun gözetim ve denetimindedir.

Ancak, başkanlık kurulu, parti politikalarının, kararlarının ve görüşlerinin demokratik katılım yoluyla oluşmasını sağlamakla da yükümlüdür. Politikalar, kararlar ve görüşler, partide tüm üyelere katılım olanağı veren bir düşünce ve tartışma özgürlüğü ortamında oluşturulduktan sonra, yetkili organlarca, tüm partilileri bağlayıcı duruma getirilir ve kamuoyuna tutarlı biçimde açıklanır.

MADDE 75 – UYGULAMA VE YASAMA HAZIRLIĞI

Parti programının, politikalarının ve kararlarının devlet ve toplum yaşamına yansıtılıp uygulanışı ve ilgili ayrıntılı hazırlıklar, başkanlık kurulunca, Araştırma ve Danışma kurul ve gruplarının yardımıyla, tüm üyelerin katkısıyla, ilgili toplum kesimlerinin ve genel olarak halkın görüşleri de alınarak yapılır.

Yasama çalışmaları konusunda da öyle davranılır.

Böyle bir demokratik katılımı ve yöntemle yapılan uygulamaya ve yasamaya ilişkin hazırlıklar, yetkili organlarca kesinleştirildikten sonra, bunların olabildiğince geniş ölçüde kamuoyuna anlatılması ve benimsetilmesi için, tüm üyelerce çaba gösterilir.

Çıkarılacak yasalar için, bunların TBMM’de görüşülmesinden önce, halk desteğini sağlamaya önem verilir.

DOKZUNCU BÖLÜM

MALİ HÜKÜMLER

MADDE 76- PARTİ GELİRLERİ

Partinin gelirleri şunlardır:

1. Parti üyelerinden alınacak yıl içinde alınan asgari ücretin 1/30 TL arası giriş aidatları ile aylık 5-1.000 TL arasında ve üyelerin kendilerince taahhüt edilen üyelik aidatları. Tavan ve taban miktarları, yasal sınırlar içinde kalmak kaydıyla, her yıl MKYK tarafından belirlenir.
2. TBMM'ndeki parti üyelerinden alınacak milletvekili aidatları.
3. Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclisi üyeliği ve il genel meclisi üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidatlar.
4. Parti bayrağı, rozeti, flama ve benzeri rumuzların satışından sağlanacak gelirler.
5. Parti yayınlarının satış bedelleri, üye kimlik kartları, parti defter, makbuz ve kâğıtlarının sağlanması karşılığında alınacak ücretler.
6. Parti mal varlığından elde edilen gelirler.
7. Kurum ve kuruluşlardan kabul edilen bağışlar.
8. Düzenlenen etkinliklerden elde edilen gelirler.

Parti üyesi, vermeyi kabul ettiği aidatın miktarını Tüzüğe uygun olmak şartı ile kayıtlı bulunduğu örgüt kademesine yazı ile bildirerek artırabilir. Bir parti üyesinin borçlu olduğu aidatın bir kısmını veya tamamını ödemiş olması, partinin her kademesindeki Kongrelerine delege seçilmesini, ön seçim ve teşkilat yoklamalarına katılmasını engellemez. Bu kimse hakkında partiden çıkartma veya geçici çıkartmaya ilişkin disiplin cezaları uygulanamaz. Partinin gelirleri, amaçlarına aykırı olamaz.

Her milletvekilinin Parti Genel Merkezine ödeyeceği aidat, milletvekili ödeneğinin net bir aylık tutarını geçmemek kaydı ile MKYK'ca tespit edilir.

Gerçek veya tüzel kişiler, aynı yıl içinde, partiye en fazla Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. Maddesinde belirtilen miktarda aynî veya nakdi bağışta bulunabilirler. Bağışların, bağışta bulunana veya yetkili temsilcisine veya vekiline ait olduğu, verilen makbuzda açıkça gösterilir. Bu nitelikte bir makbuza dayanılmaksızın partiye bağış kabul edilemez.

Partinin amacına uygun taşınmaz mal alım, devir ve ferağına, MKYK yetkilidir. Parti, amacı dışında taşınmaz mal iktisap edemez. Amacına uygun olmak kaydı ile iktisap edilen taşınmaz mallardan gelir sağlayabilir.

MADDE 77- BORÇ VERME YASAĞI

Parti tarafından üyelere, gerçek ve tüzel kişilere borç verilemez. Ticari faaliyette bulunamaz. Ancak, ihtiyaçlarını karşılamak için, Siyasi Partiler Kanunu'nun 66. maddesinin 1. ve 3. fıkralarında gösterilenler dışında kalan gerçek ve tüzel kişilerden kredili veya ipotek karşılığında mal satın alınabilir. Bu hususta işlem yapmak ve karar almak yetkisi, MKYK'na aittir.

MADDE 78- MALİ İŞLER

Parti tüzel kişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine, defterlerin tutulmasına ve diğer mali hususlara ilişkin düzenlemeler, kurallar ve yönetim birimleri, Mali İşler Yönetmeliğince düzenlenir.

MADDE 80- PARTİ İÇİ YÖNETMELİK

Her kademedeki parti organları; üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadır. Parti organlarının tutmasında fayda görülen diğer defterlerin hangileri olacağı ve üye kayıt defterlerinin özetinin nasıl tutulacağı, bütçe ve kesin hesabın nasıl hazırlanıp düzenleneceği, Parti İç Yönetmeliği ile düzenlenir.

MADDE 81 – BÜTÇE VE KESİN HESAP

İl yönetim kurulları, kendilerine bağlı ilçeleri de kapsamak üzere gelir ve gider beklentilerini ayrı ayrı gösteren yıllık bütçeler hazırlarlar ve her yılın Ekim ayı sonuna kadar Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığına gönderirler. Bu bütçelerle aynı süre içinde Genel Merkez bütçesi de Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığınca hazırlanır ve en geç Aralık ayı sonuna kadar Parti Meclisince incelenerek karara bağlanır.

Parti hesapları bilanço esasına göre düzenlenir.

Bütçe yılını izleyen Nisan ayı sonuna kadar, gerek Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı, gerek ilçeleri de kapsamak üzere il yönetim kurulları, bir önceki yılın uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesaplarını hazırlarlar.

İl yönetim kurullarından gönderilenlerle Mali ve İdari İşlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığının Parti Meclisince karara bağlanmış kesin hesapları parti meclisince birleştirilir.

Bu birleştirilmiş kesin hesapların onaylı bir örneği, genel başkanlıkça, Haziran ayı sonuna kadar, Anayasa Mahkemesine ve bilgi için, Cumhuriyet Başsavcılığına verilir.

Bu belgelere, partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz bin lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.

ONUNCU BÖLÜM

DİSİPLİN VE DENETİM

MADDE 82- DİSİPLİN KURULLARI

Partinin disiplin işleri, Merkez Disiplin Kurulu, TBMM grubu disiplin kurulu ve il disiplin kurulları tarafından yerine getirilir.

Genel Merkez Örgüt Kurulu gerekli gördüğü ilçelerde de disiplin kurulu kurulmasına karar verebilir.

Partinin disiplin kurulu üyeleri, kongrelerle TBMM grubu üyeliği dışında, partinin herhangi bir organında veya kurulunda görev alamazlar ve partiden herhangi bir biçimde gelir sağlayamazlar.

Bir disiplin kurulunda görev alan kimse, başka bir disiplin kurulunda görevli olamaz.

Eşlerle bir ve ikinci derecedeki kan hısımları ve sıhri hısımları aynı disiplin kurulunda görev alamazlar ve bunlarla ilgili kararlara katılamazlar.

Üyeleri disiplin kurullarına verme yetkisi taşıyan organ ve kurulların bu konudaki kararları ile disiplin kurullarınca verilen cezalar, kongrelerde görüşülemez ve karar konusu yapılamaz.

MADDE 83 – MERKEZ DİSİPLİN KURULU

Merkez Disiplin Kurulu, Kurultayca gizli oy ve açık ayrımla, seçilen on beş üyeden oluşur. Bir sonraki Kurultayda yenileri seçilinceye kadar görev yapar. Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına “yedekler” başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir.

Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

Kurultay, yedek üyelerin ayrıca seçimini de kararlaştırabilir. Aday sayısı 21’ den azsa bu zorunludur.

Merkez Disiplin Kurulu, gerekçikçe Genel Merkez Örgüt Kurulunun duyurusu üzerine toplanır.

Partinin programına, tüzüğüne, bağlayıcı kararlarına veya genel tutumuna aykırı görülen milletvekilleri Genel Başkan’ın istemiyle veya Genel Merkez Örgüt Kurulunun veya grup yönetim kurulunun kararıyla, ya da grup genel kurulunun salt çoğunluğunun kararıyla, merkez disiplin kuruluna verilir.

Merkez Disiplin Kurulu; Genel Başkan, Merkez Karar ve Yürütme Kurulu üyeleri ile İl Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri, partinin kurucu üyeleri, TBMM eski üyeleri ve eski bakanlar hakkında birinci derecede disiplin kararı verir.

Merkez Disiplin Kurulu; il disiplin kurullarınca alınan ve itiraz yoluyla kendine gelen karar tasdik, lehte veya aleyhte değiştirme veya tamamen ortadan kaldırma suretiyle en geç bir ay içinde kesin olarak sonuçlandırır. Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin ara vermesi veya soruşturmanın genişletilmesine gerek görülmesi hallerinde bir yıl içinde karar verilmek üzere bu süre uzatılabilir. Bu süre içinde karar verilmediği takdirde, İl Disiplin Kurulu kararı kesinleşir. Kesinleşen karara karşı 7 (yedi) gün içinde, kararı veren Disiplin Kuruluna, karardaki maddi hataların düzeltilmesi talebinde bulunabilir.

Merkez Disiplin Kurulu, Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun talebi üzerine parti yönetmeliklerinin, kanuna ve tüzüğe uygun olup olmadığını inceler ve sair hukuki konularda mütalaa verir.

Genel Başkan veya kararı alan kurul, hakkında disiplin işlemi istenen üyenin, merkez ve grup disiplin kurullarından oluşacak ortak disiplin kuruluna verilmesini de kararlaştırabilirler.

Ortak disiplin kuruluna merkez disiplin kurulu başkanı başkanlık eder.

Hükümetten ayrılma kararına uymayan veya hükümete katılmama kararına karşın bakanlık kabul eden partili, üyelikten kesin olarak çıkarılmayı gerektiren parti suçu işlemiş olur ve Genel Merkez Örgüt Kurulunca, kesin çıkarma istemi ile merkez disiplin kuruluna verilir. Merkez Disiplin Kurulu kararları kesindir.

MADDE 84 - TBMM GRUBU DİSİPLİN KURULU

TBMM grup disiplin kurulu, grup genel kurulunca, gizli oy ve açık ayrımla en az iki yıl için seçilen yedi üyeden oluşur.

Seçilenlerin dışında kalan adaylar arasında en az oyla seçilenin yarısından az oy almamış olanlar; aldıkları oy sırasına göre, yedek üyedirler. Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

Grup genel kurulu, yedek üyelerin ayrıca seçimini de kararlaştırabilir. Aday sayısı, disiplin kuruluna seçilecek üye sayısının üç katından azsa bu zorunludur.

Grup kararlarına, disipline ve iç yönetmeliğine aykırı davranışları görülen grup üyeleri grup yönetim kurulu kararı ile ya da grup genel kurulunun salt çoğunluğunun kararı ile grup disiplin kuruluna verilirler.

Grup disiplin kurulunun çalışmalarıyla ve yetkileriyle ilgili öteki konular, “Grup İç Yönetmeliği”nde ve “Disiplin Yönetmeliği”nde yer alır.

MADDE 85 – İLÇE DİSİPLİN KURULU

İlçe Disiplin Kurulu İlçe kongrelerince gizli oy açık ayrımla seçilen 5 üyeden oluşur. Bir sonraki ilçe kongresinde yenileri seçilinceye kadar görev yapar.

Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına “yedekler” başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir.

Genel Merkez Örgüt Kurulunca kurulmasına karar verilmiş ilçelerde ilçe disiplin kurulları 5 kişiden az olamaz ve bir sonraki ilçe kongresinde yenileri seçilinceye kadar görev yaparlar. Bu kurula seçilecek üye adedince oy pusulasına “yedekler” başlığı ile isimler eklenerek yedek üyeler aynı usulle seçilir. Eşit oy durumunda ad çekimi yapılır.

MADDE 86 – TANITIM VE KURALLAR

Üyelerin, Parti Tüzük ve Programına, Kurultay ve yetkili organ kararlarına, parti ilkelerine ters düşen, partide aldıkları görevle ve sorumlulukla bağdaşmayan, genel parti siyaseti doğrultusuyla uyumsuzluk niteliği taşıyan veya partiye zarar veren tutumları, davranışları ve eylemleri, parti suçudur.

Parti suçu isleyenlerin parti ile ilişkilerinin kesilmesi veya sınırlanması veya kendilerine tüzükte öngörülen disiplin yaptırımları uygulanması, disiplin cezasıdır.

Parti Suçunu saptama cezalandırma görevi ve yetkisi disiplin kurullarındadır.

Bir davranışın veya eylemin yargı organlarınca soruşturma veya kovuşturma konusu olması, ayrıca parti açısından disiplin işlemine engel değildir.

Disiplin kurulu üyeliğine aday olabilmek ve seçilebilmek için disiplin cezası almamış olmak gerekir.

MADDE 87 – DİSİPLİN KURULLARININ YETKİ ALANLARI

Değişik disiplin kurullarının yetki alanları aşağıda gösterilmiştir.

a) Merkez disiplin kurulunun yetki alanı:

- * Merkez organlarında görev alanlarca işlenen parti suçları.
  - * TBMM üyelerinin yasama çalışmaları dışındaki eylemlerinden doğan parti suçları.
  - * İl yönetim ve disiplin kurulu üyelerince, il merkezi belediye başkanlarınca, büyük kent belediyesine bağlı belediye başkanlarınca işlenen parti suçları.
- Bu kimseler hakkında disiplin İşlemi, Genel Merkez Örgüt Kurulunun istemi üzerine yapılır.

b) İl disiplin kurulunun yetki alanı:

- * İlçe yönetim ve disiplin kurulu üyelerince, üyelerce, ilçe belediye başkanlarınca ve il genel meclisi ve il ve ilçe belediye meclisi üyelerince işlenen parti suçları.
- Bu kimseler hakkında disiplin işlemi, il yönetim kurulunun istemi üzerine yapılır.
- * Belde başkan ve belde yönetim kurullarınca işlenen parti suçları.
  - * Beldelerdeki Belediye Başkanları ve Belediye Meclisi üyelerince işlenen parti suçları.
- Bu kimseler hakkında disiplin İşlemi yapılması için ilçe veya belde yönetim kurulları İl Disiplin Kuruluna; disiplin kurulu bulunan ilçelerde İlçe Disiplin Kuruluna Başvurur.

c) TBMM Grubu disiplin kurulunun yetki alanı:

- * Partili TBMM üyelerinin grup disiplinine, grup iç yönetmeliğine, grubun bağlayıcı kararlarına aykırı davranışlarından doğan parti suçları.

Bu durumlarda disiplin işlemi, grup yönetim kurulunun veya grup genel kurulunun istemi üzerine yapılır.

d) Disiplin Kurullarına sevk isteminde bulunan kurullar:

*Disiplin kuruluna sevk edilen kimse için tüzüğün 88. maddesinde belirtildiği şekilde parti içindeki görevlerinden, önlem niteliğinde olmak üzere derhal uzaklaştırma isteminde bulunabilirler. Önlemlerle disiplin kuruluna sevk edilen üyeler, parti içi seçimlerle ilgili çalışmalara katılamazlar, aday olamazlar ve başka adayların lehinde veya aleyhinde çalışma yapamazlar.

Haklarında önlem kararı verilen üyeler, bu önlem istemine karşı sevk edildikleri disiplin kuruluna itirazda bulunabilirler. Bu istek disiplin kurulu tarafından 7 gün içinde karara bağlanır, bu karar kesindir.

İl, ilçe ve belde yönetim kurullarının disiplin işlemi istemeye yetkili olduğu konularda, bu yetki, doğrudan doğruya Genel Merkez Örgüt Kurulunca da kullanılabilir.

MADDE 88 – PARTİNİN KAPATILMASINA NEDEN OLABİLECEK DURUMLAR

Yasaya göre bir siyasal partinin kapatılmasına neden olabilecek eylemlerle ve konularla ilgili olarak Cumhuriyet Başsavcılığının istemlerine ilişkin kararlar, doğrudan doğruya Genel Merkez Örgüt Kurulunca verilir. Kurul, bu istemlerin gereklerini gecikmesiz olarak yerine getirir.

Ancak Genel Merkez Örgüt Kurulu, Başsavcılıktan gelen istemin haksız olduğu kanısına varırsa ve konunun Başsavcılıkça Anayasa Mahkemesine götürülmesinde sakınca görmezse, isteme uymaya-bilir. İsteme uymama kararını, en geç beş gün içinde, gerekçeli olarak, kamuoyuna açıklar ve il baş-kanlıklarına, merkez disiplin kuruluna ve TBMM grubuna duyurur.

Merkez disiplin kurulu, TBMM grubu ve il yönetim kurulları, en geç beş gün içinde, ayrı ayrı toplanırlar ve durumu Görüşürler. İl yönetim kurullarının konuyla ilgili toplantılarına, her ilin ilçe başkanlarıyla il disiplin kurulu üyeleri de katılırlar. Bu toplantılardan herhangi birinde Genel Merkez Örgüt Kurulunun Görüşüne aykırı bir Görüş egemen olursa, derhal kurula bildirilir. Genel Merkez Örgüt Kurulu hemen toplanarak, yasada belirtilen 30 günlük sürenin yarısı dolmadan, konuyu bir daha Görüşür. Genel Merkez Örgüt Kurulu, Başsavcılığın istemine uymama kararında direnirse, genel başkan, on gün içinde, yalnızca bu konuyu Görüşmek üzere Kurultayı olağanüstü toplantıya çağırır. Kurultayın kararı kesindir.

Başsavcılığın istemi üzerine partiden çıkarılan üye, yargı organı kararı ile aklanırsa, Genel Merkez Örgüt Kurulu, ilk toplantısında durumu görüşerek, çıkarılan üyenin, asıl üye olarak partiye yeniden yazımını kararlaştırabilir. Durum ilgili ilçe yönetim kuruluna bildirilir. Çıkarılan üye de üyeliğinin yenilenmesini istiyorsa, ilçe ve il yönetim kurullarınca ve Genel Merkez Örgüt Kurulunca gereği yapılır.

MADDE 89 – DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI

Disiplin Kurullarının görev ve yetki alanına giren parti suçları aşağıdadır.

- 1- Tüzüğe ve yönetmeliklere aykırı davranmak.
- 2- Yetkili organlarca verilen görevleri yapmaktan kaçınmak.
- 3- Partiye zarar verici davranışlarda veya açıklamalarda bulunmak.
- 4- Özel yaşamında, partinin güvenilirliğine zarar verici davranışlarda bulunmak.
- 5- Partilerin kişiliği ile uğraşmak.
- 6- Görev verilmemiş konularda kendini görevli gibi göstermek.
- 7- Partinin yetkili organlarınca kendisine verilen yetkiyi veya kendisine gösterilen güveni kötüye kullanmak.
- 8- Kapalı toplantılarda Görüşülenleri açıklamak.
- 9- Partinin genel tutumuna ve doğrultusuna ters düşen kuruluşlara, yetkili organların uyarısına karşın, üye olmak veya bu tür kuruluşların çalışmalarına katılmak veya yardımcı olmak.
- 10- Kendisinin veya başkasının kişisel çıkarları için partiden yararlanmaya kalkışmak.
- 11- Parti çalışmaları hakkında, partililer veya partiye üyelik için başvurular hakkında, yetkili organlara bilerek yanlış bilgi vermek veya üyelik için başvururken yanlış bilgi vermiş olmak.
- 12- Partinin Programına ve bağlayıcı kararlarına aykırı davranışlarda ve o yönde açıklamalarda bulunmak.
- 13- Partinin genel doğrultusuyla uyumsuzluğa düşmek.

- 14- Partiye ait belgelerde veya kayıtlarda değişiklik veya hile yapmak.
- 15- Partinin parasını, eşyasını, mallarını veya üyelerce parti çalışmalarını veya sosyal çalışmalar için kendisine emanet edilen parayı, eşyayı, malları kişisel çıkarları için veya kötüye kullanmak.
- 16- Seçimlerde partinin veya parti adaylarının aleyhine çalışmak.
- 17- Yetkili organların izni olmaksızın, başka bir parti listesinde veya bağımsız aday olmak.
- 18- Parti Meclisince kurma ve katılma kararı verilmemiş bir hükümette bu kuruldan izin almaksızın üyelik kabul etmek.
- 19- Partiler ve yurttaşlar arasında etnik ayrımcılık, din veya mezhep ayrımcılığı veya “yerli-yabancı” ayrımcılığı gütmek.
- 20- Partinin doğrultusuna veya temel ilkelerine aykırı veya Partinin bütünlüğünü bozmaya veya sarsmaya yönelik çalışmalar veya eylemler yapmak, yahut bu tür çalışmalara veya eylemlere katılmak veya katkıda bulunmak.
- 21- Adaylıkların Kesinleşmesinden sonra adaylıktan çekilmek.
- Disiplin cezaları en hafifinden ağırına doğru, “uyarı”, “kınama”, “üyelikten geçici çıkarma”, “üyelikten kesin çıkarma” olup, bunlardan;
- * Uyarı: yazılı olarak dikkat çekmedir.
  - * Kınama: yazılı olarak kusur bildirmediir.
  - * Üyelikten geçici çıkarma: Parti ile ilişkin üç aydan 12 aya kadar kesilmesi ’dir.
  - * Üyelikten kesin çıkarma: Parti ile ilişkin sürekli Kesilmesi’dir.
- Birinci fıkrada yazılı Parti suçlarına verilecek cezalar aşağıdadır:
- * 1, 2, 3,4 ve 5’inci bentte yazılı suçlara, uyarı cezası verilir.
  - * 6, 7, 8, 9, 10 ve 11’inci bentte yazılı suçlara, kınama cezası verilir.
  - * 12, 13, 14 ve 15’inci bentte yazılı suçlara, üyelikten geçici çıkarma cezası verilir.
  - * 16, 17, 18, 19, 20 ve 21’inci bentte yazılı suçlara, üyelikten kesin çıkarma cezası verilir.

Yukarıda sayılan Parti suçlarını kışkırtan veya özendirilenlere, altıncı ve onu izleyen bentlerde yazılı suçlar için üçüncü fıkrada öngörülen cezaların bir derece hafifi, ilk beş bentte yazılı suçlar için öngörülen cezalar ise aynen uygulanır.

Disiplin cezası verilmesine neden olan tutum, davranış veya eylem yinelenirse, bir derece ağır ceza uygulanır.

Kınama cezası alanlar, altı ayla bir yıl arası bir süre için kurullara seçilemezler; seçilmiş iseler görevden alınır.

Geçici çıkarma cezası alanlar, ceza süresi içinde üyelere tanınan hakları kullanamazlar, ancak üyelikle ilgili tüm yükümlülükleri sürer.

TBMM grubu veya yerel yönetim grubu üyelerine verilen geçici veya kesin çıkarma cezaları, gruptan da geçici veya kesin çıkarılma sonucunu doğurur.

Kınama cezası alanların, ceza süresi içinde milletvekili veya yerel yönetim seçimlerine parti adayı olarak katılıp katılmayacaklarına Genel Merkez Örgüt Kurulu karar verir.

Geçici olarak üyelikten çıkarılan üyenin tutum ve davranışları güven verici olursa, milletvekili veya yerel yönetim seçimleri dönemi baslarken cezası, ilgili disiplin kurulunun da uygun görmesi durumunda, Başkanlık Kurulunun önerisi ile Parti Meclisince kaldırılabilir.

Cezalandırılması istenen üye hakkındaki karar, bu kararı veren disiplin kurulunca, ilgili üyeye yazılı bulunduğu ilçenin yönetim kuruluna ve başka bir kurulca istenmişse, o kurula, derhal yazılı olarak bildirilir.

Disiplin kurulu kararlarında cezaların yürürlük tarihleri de belirtilir.

Uyarı, kınama, geçici çıkarma ve kesin çıkarma cezaları, üyenin yazılı bulunduğu belde veya ilçedeki üye kayıt defterine işlenir ve Genel Merkez Örgüt Kuruluna da bildirilir.

MADDE 90 – DİSİPLİN KURULLARININ ÇALIŞMA KURALLARI

Disiplin kurulları, ilk toplantılarında, üyeleri arasından bir başkanla bir sekreter üyeyi, gizli oyla seçerler.

Özürsüz olarak bir yılda üç toplantıya katılmayan disiplin kurulu üyelerinin üyelikleri düşer. Disiplin kurulları üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğu ile karar verir. Ancak üyelikten kesin çıkarma cezası için, üye tamsayısının çoğunluğunca karar verilmesi gereklidir.

Disiplin kuruluna verilen üyenin yazılı veya sözlü savunma hakkı vardır. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye bildiriminden başlayan 15 gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla islenen disiplin suçlarına bu süre yedi gündür. Savunma süresini geçirenler bu hakkı kullanmak istemiyor sayılırlar. Savunmaya çağrı, disiplin kurulu başkanlığınca, yazılı olarak, üyenin başvuru belgesindeki adresine veya bilinen başka adreslerine yapılır. Savunmaya çağrı yazısında, uygulanması istenen disiplin cezası ile bu ceza isteminin nedenleri açıkça belirtilir.

Seçimler sırasında, yayın yoluyla veya herkesin gözü önünde islenen suçların kovuşturulmasında öngörülen süreler yönetmelikle kısaltılabilir.

Disiplin kurulları, incelemeleri belgeler üzerinde yapabilecekleri gibi, tanık da dinleyebilirler. Kesinleşen disiplin cezası, ilgili yönetim kurulunca, aynen ve süresinde uygulanır.

Kesin çıkarmayı gerektiren fiiller hariç, bir yıl içinde disiplin kuruluna bildirilmemiş fiiller hakkında disiplin işlemi yapılmaz.

Yönetim kurulları ve bilgilerine veya tanıklıklarına gerek duyulan üyeler, disiplin kurullarının incelenmesini kolaylaştırmak ve isteklerine süresinde yanıt vermek zorundadırlar.

Disiplin kurulları, ceza istemine neden olan eylemle bağlıdırlar.

MADDE – 91 DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ

Merkez disiplin kurulunun, grup disiplin kurulunun ve merkez ve grup ortak disiplin kurulunun kararları kesindir.

İl disiplin kurulunun uyarma veya kınama cezalarına ilişkin olarak verdiği kararlar kesindir. Bu kurulun uyarma ve kınama cezası dışındaki cezalara ilişkin kararlarına karşı, cezalandırılan üye veya il yönetim kurulu, yedi gün içinde merkez disiplin kuruluna itirazda bulunabilir.

Disiplin kurulu bulunan ilçelerde bu kurulun tüm kararlarına karşı cezalandırılan üye veya ilçe yönetim kurulu veya belde yönetim kurulu kararın yazılı tebliğinden itibaren 7 gün içinde il Disiplin Kuruluna; İl Disiplin Kurulunun uyarma ve kınama cezalarına İlişkin kararları dışındaki kararlarına karşı da üç gün içinde Merkez Disiplin Kuruluna itiraz edilir.

Merkez Disiplin Kurulu Kararları kesindir.

İl disiplin kurullarının geçici veya kesin çıkarmaya İlişkin cezalar konusundaki kararlarına karşı Genel Merkez Örgüt Kurulu on beş gün içinde, merkez disiplin kuruluna itirazda bulunabilir.

Siyasi Partiler Yasasınının 57. maddesinde öngörülen itiraz hakları saklıdır.

Genel Merkez Örgüt Kurulu, il disiplin kurullarından her hangi birinin yetki alanına giren kesin veya geçici çıkarma yaptırımına tabi parti suçları hakkında, olayı ilk derecede inceleyip karara bağlaması istemiyle merkez disiplin kuruluna başvurabilir. Bu durumda, ilgili il disiplin kurulunun kovuşturma ve ceza verme yetkisi merkez disiplin kuruluna geçer.

MADDE – 92 ÜYELİKLERDEN BOŞALMA

Disiplin kurullarında boşalma olduğunda yedekler sırasıyla çağırılır. Oyların eşit olması durumunda ad çekimi yapılır.

Yedeklerin çağırılmasından sonra üye sayısı üçte ikinin altına düşerse, ilgili birimin olağan kongresine kadar görev yapmak üzere yeni kurul Genel Merkez Örgüt Kurulunca, gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla seçilir. O arada olağanüstü kongre yapılırsa, seçim o kongrede yenilenebilir. Aynı durum TBMM grup disiplin kurulu için söz konusu olduğunda, grup genel kurulu yeni disiplin kurulunu seçer.

MADDE 93- TÜZÜKTE HÜKÜM BULUNMAYAN HALLER

Parti Tüzüğünde hüküm bulunmaması halinde, Siyasi Partiler Kanunu ve diğer yasalar ile TBMM İç Tüzüğü'nün hükümleri uygulanır.